

Utrikeshandel med varor 2008

HA0201

Innehåll

SCBDOK 3.1	
0 Allmänna uppgifter 0.1 Ämnesområde 0.2 Statistikområde 0.3 SOS-klassificering 0.4 Statistikansvarig 0.5 Statistikproducent 0.6 Uppgiftsskyldighet 0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter 0.8 Gallringsföreskrifter 0.9 EU-reglering 0.10 Syfte och historik 0.11 Statistikanvändning 0.12 Uppläggning och genomförande 0.13 Internationell rapportering 0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	1 Innehållsöversikt 1.1 Observationsstorheter 1.2 Statistiska målstorheter 1.3 Utflöden: statistik och mikrodata 1.4 Dokumentation och metadata
2 Uppgiftsinsamling 2.1 Ram och ramförfarande 2.2 Urvalsförfarande 2.3 Mätinstrument 2.4 Insamlingsförfarande 2.5 Databeredning	3 Statistisk bearbetning och redovisning 3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler 3.2 Redovisningsförfaranden
4 Slutliga Observationsregister 4.1 Produktionsversioner 4.2 Arkiveringsversioner 4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Handel med varor och tjänster

0.2 Statistikområde

Statistikområde: Utrikeshandel

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, ES/UI

*Postadress: Box 24 300, 104 51
Stockholm*

Besöksadress: Karlavägen 100

Kontaktperson: Christian Surtin

Telefon: 08-506 946 86

Telefax: 08-506 945 71

E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, ES/UI

*Postadress: Box 24 300, 104 51
Stockholm*

Besöksadress: Karlavägen 100

Kontaktperson: Christian Surtin

Telefon: 08-506 946 86

Telefax: 08-506 945 71

E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt:

- Lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.
- Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2004:23) om uppgifter till statistik avseende Sveriges handel med EU:s medlemsländer (Intrastat).
- Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2005:3) om uppgifter till statistik över vissa särskilda förflyttningar av varor.

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

För hantering av sekretesskydd vid publicering tillämpas s.k. passiv sekretessbevakning. Denna innebär att SCB prövar inskränkt publicering av detaljerade varu- och landuppgifter först efter att ett företag själv har begärt detta. Tillämpningsregeln vid prövning av sekretess innebär att uppgifter publiceras om den består av minst tre (3) företag och inget av dessa svarar för mer än 90 procent av redovisat total värde

0.8 Gallringsföreskrifter

Gallringsföreskrifter saknas.

0.9 EU-reglering

Statistiken om varuhandel med EU:s medlemsländer samt med övriga länder är reglerad genom följande av EU:s förordningar (och ändringar till dessa):

Intrastat

Europaparlamentet och Rådets förordning (EEG) nr 638/2004.

Kommissionens förordning (EEG) nr 1982/2004.

Extrastat

Rådets förordning (EEG) nr 1172/95.

Kommissionens förordning (EEG) nr 1917/2000.

Nomenklaturer:

Varor

Rådets förordning om etablerandet av en varunomenklatur (EG) nr 2658/87: Kombinerade nomenklaturen (KN).

Rådets förordning (EG) nr 1214/2007: om ändringar av KN-koder.

Meddelanden och upplysningar: uppförandekod för den kombinerade nomenklaturen.

Meddelanden och upplysningar: förklarande anmärkningar till den kombinerade nomenklaturen.

Länder

Kommissionens förordning (EG) nr 1833/2006 om en nomenklatur för länder och regioner.

0.10 Syfte och historik

Statistiken syftar till att belysa Sveriges utrikeshandel med varor och länder. Sveriges medlemskap i EU har medfört att SCB infört helt nya system jämfört med åren före 1995 för att kunna publicera uppgifter över utrikeshandeln fr.o.m. januari 1995. T.o.m. 1994 har statistiken helt kunnat baseras på de uppgifter företagen lämnat till Tullverket vid all export och import av varor. För att kunna redovisa statistik med samma omfattning som tidigare måste fr.o.m. 1995 uppgifter om EU-handeln inhämtas genom en särskild undersökning benämnd Intrastat. Intrastatundersökningen finns i samtliga EU-länder.

0.11 Statistikanvändning

Finans- och näringsdepartementen samt Riksbanken för bedömningar, prognoser och beslut inom ekonomisk politik och näringspolitik.

Kommerskollegium, Tullverket, Jordbruksverket, Livsmedelsverket för förhandlingar och utredningar på handelspolitikens område.

SCB som underlag för nationalräkenskaperna och betalningsbalansstatistiken för rapportering till EU:s statistiska organ Eurostat och andra internationella organ.

Konjunkturinstitutet, bankers och finansinstitutens analysenheter, näringslivets organisationer för bedömningar av samhällets ekonomiska utveckling och prognoser om denna.

Exportrådet, svenska och utländska företag, utländska ambassaders handelsrepresentationer som underlag för bedömning av marknadsanalyser och marknadsundersökningar.

Massmedia för nyhetsbevakning och som underlag för artiklar om utvecklingen av svensk utrikeshandel.

Forskare och utbildningsväsendet (universitet, högskolor etc.).

0.12 Uppläggning och genomförande

Statistiken om utrikeshandeln med varor består av de två statistiksystemen Extrastat och Intrastat. I huvudsak insamlas och publiceras varje månad uppgifter om värde och kvantitet fördelade efter vara och land. Kännetecknande för statistiken är dess detaljrikedom. Varunomenklaturen innehåller drygt 9 600 varukoder och landnomenklaturen nästan 250 länder. Det innebär som mest ca 2,4 miljoner redovisade statistikuppgifter varje månad. Svårigheterna att åstadkomma statistik av god kvalitet på samtliga detaljerade redovisningsnivåer är därför uppenbara. De värdemässigt största redovisningsgrupperna prioriteras i arbetet med statistiken.

Varuhandel med länder utanför EU (Extrastat)

Extrastat är registerbaserade statistikuppgifter som vi erhåller från Tullverket. Uppgifterna har sitt ursprung i de import- och exportdeklarationer som ska redovisas av den som importerar varor från eller exporterar varor till icke EU-länder (tredje land). År 2007 utgjorde Extrastathandeln ca 39 procent av det totala exportvärdet och ca 28 procent av det totala importvärdet.

Varuhandel med EU-länder (Intrastat)

Intrastat är utformad av EU:s statistikorgan Eurostat. Det är en totalundersökning med en cutoff, där de allra minsta företagen inte ingår i datainsamlingen. Intrastatundersökningen avser företag som har en årlig varuutförsel till EU om minst 4 500 000 kronor eller varuinförsel från övriga EU-länder om minst 2 200 000 kronor. Intrastatuppgifterna insamlas månadsvis med pappersblankett eller elektroniskt. De uppgifter företagen lämnar är redovisade på varor (med samma KN-nomenklatur som vid handel utanför EU) och EU-land. Undertäckning och svarsbortfall för företag korrigeras löpande genom olika statistiska metoder där företagets momsredovisning används som hjälpinformation. Uppgifterna från företagets momsdeklaration tjänar också som grund för uppgiftsskyldighet i undersökningen. Den kompletterande uppgiften omfattar endast totala värdet av varuleveranser till och från EU varje månad. SCB fördelar dessa kompletterande uppgifter för varje EU-land och på mer aggregerade varugrupper enligt KN, SITC och SPIN. Denna bortfallskomplettering utgjorde under 2007 ca 3 procent av det totala exportvärdet och ca 4 procent av det totala importvärdet.

Avgränsningar

Med vara avses lös egendom inklusive elektrisk ström. Utrikeshandelsstatistiken omfattar endast de varor som fysiskt förs mellan Sverige och andra länder. Den innehåller alltså inte så kallad merchanting (tjänst) där varor sänds mellan andra länder än Sverige, men där fakturan skickas till eller från Sverige. Inte heller ingår tillfälliga (temporära) varuflöden där varan inte bearbetas eller beskattas på något sätt (t.ex. varor i transit). Däremot ingår varor som importeras skattefritt för vidare konsumtion i annat EU-land.

Statistiken omfattar inte utrikeshandeln med tjänster som är en separat urvalsundersökning som ingår i betalningsbalansen. Det bör noteras att avgränsningen mellan vara och tjänst kan vara svår att göra i vissa fall som t.ex. vid definition av programvara som innehåller både en varu- och tjänstedel. Reparation samt hyra och operationell leasing räknas som tjänst.

Redovisning efter länder

Sveriges medlemskap i EU har förändrat redovisningen om uppgiften handelspartner. Tidigare landredovisning t.o.m. 1994 har vid import alltid avsett land efter varans ursprung. Den del av importen som fr.o.m. 1995 införs från annat EU-land har endast uppgift om avsändande medlemsland och anger ej ursprungsland för varan. Det betyder att Sveriges import från EU inte kan redovisas efter om varan har ursprung i annat EU-land eller kommer från 3:e land.

Saknaden av uppgift om ursprungsland påverkar hur landfördelad import kan redovisas. Den totala importen med fördelning efter länder redovisas alltså därför efter avsändningsland. Uppgifter över varuexporten fördelad efter land är emellertid oförändrad jämfört med tidigare redovisning.

0.13 Internationell rapportering

Leveranser till Eurostat (månadsstatistik), IMF (månad), OECD (år), FN (år).
Se även under punkt 0.11.

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Förenklingar för mindre uppgiftslämnare/företag genom t.ex. ökade bortfallskompletteringar är hela tiden föremål för utredning.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Population är alla i Sverige verksamma företag som importerar och exporterar varor varje månad. Undantagna är företag som har tillfälliga (temporära) varuflöden där varan inte bearbetas eller beskattas på något sätt (t.ex. varor i transit).

De variabler som publiceras är statistisk varukod enligt KN/SITC/SPIN, partnerland (export: bestämmelse land, import: avsändningsland), nettovikt, annan kvantitet (än vikt) för vissa varor och statistiskt varuvärde (export värderat fob; import värderat cif) samt volymindex.

1.2 Statistiska målstorheter

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Sveriges export och import av varor till och från länder inom EU.	Total export och import och efter handelspartner. Export och import enligt: SITC 1,2,3-siffernivå. SPIN 2,3,4,5-siffernivå. KN 2,4,6-siffernivå.	Bortfallsjusterat värde	Värde i tusentals SEK. Mätt i statistiskt värde, CIF för import och FOB för export.
Samma som ovan	Export och import enligt: KN 2,4,6-siffernivå.	Bortfallsjusterad Vikt	Vikt i ton.
Samma som ovan	Import och export efter handelspartner enligt: SITC 1,2,3-siffernivå. SPIN 2,3,4,5-siffernivå. KN 2,4,6,8-siffernivå	Ej bortfallsjusterat värde	Värde i tusentals SEK. Mätt i statistiskt värde, CIF för import och FOB för export.
Samma som ovan	Export och import efter handelspartner enligt: KN 2,4,6,8-	Ej bortfallsjusterad vikt	Vikt i ton.

	Siffernivå. SITC 1,2,3- siffernivå.		
Sveriges export och import av varor till och från länder utanför EU.	Export och import efter handelspartner enligt: SITC 1,2,3- siffernivå. SPIN 2,3,4,5- siffernivå. KN 2,4,6,8- siffernivå.	Fullständigt värde	Värde i tusentals SEK. Mätt i statistiskt värde, CIF för import och FOB för export.
Samma som ovan	Export och import efter handelspartner enligt: SITC 1,2,3- siffernivå. KN 2,4,6,8- siffernivå.	Fullständig vikt	Vikt i ton.
Sveriges export och import av varor till och från länder inom EU.	Export och import efter handelspartner enligt: KN 8-siffernivå	Ej bortfallsjusterad annan kvantitet	Kvantitet i olika måttenheter. Variabeln insamlas för vissa KN8-nummer.
Sveriges export och import av varor till och från länder utanför EU.	Export och import efter handelspartner enligt: KN8-siffernivå	Fullständig annan kvantitet	Kvantitet i olika måttenheter. Variabeln insamlas för vissa KN8-nummer.
Sveriges totala export och import av varor.	Export och import enligt: Totala värden SITC 1-siffernivå (vissa sammanslagningar förekommer). SPIN, olika sammanslagningar	Volymindex	Volymindex uttryckt i kedjebasår 2000=100

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Publiceringsplan för utrikeshandel med varor redovisas på SCB:s webbplats (www.scb.se).

Den preliminära statistiken – Handelsnettot – publiceras ca 25 dagar efter mätperioden. Alltså omkring den 25:e varje månad. Handelsnettot innehåller uppgifter om total export och import samt

handelsnetto, fördelade efter EU och icke EU. Ett pressmeddelande ges ut i samband med publiceringen.

Den mer definitiva statistiken som innehåller uppgifter på mer detaljerade nivåer enligt varukod och land publiceras samtidigt som den preliminära statistiken, men innehåller uppgifter som är en månad äldre. Publicering är alltså ca 55 dagar efter mätperioden. Pressmeddelanden och Statistiskt Meddelande (SM) HA22 utges kvartalsvis.

Utvecklingen av varuexporten och varuimporten i fasta priser – Volymindex – publiceras ca 60 dagar efter mätperioden som är kvartal. Samtidigt utges pressmeddelande och SM HA23.

När ny statistik publiceras revideras även tidigare statistik, vanligtvis revideras tre månader tillbaka i tiden. I samband med helårspubliceringen i februari revideras hela föregående år. I samband med publiceringen i oktober revideras hela innevarande år och föregående år. Det förekommer även att revideringar görs för längre perioder än ovan beskrivet.

I SCB:s databaser (SSD) publiceras statistik fördelad efter KN 2, 4, 6 och 8-siffernivå, SITC 1, 2, 3, 4 och 5-siffernivå och SPIN 2, 3, 4 och 5-siffernivå. Statistiken är sekretessrensad på KN 4, 6 och 8-siffernivå, på SITC 3,4 och 5-siffernivå och på SPIN 3, 4 och 5-siffernivå.

Gällande Volymindex publiceras i SSD kvartals- respektive årstabell för grupper enligt SITC med volymindex 2000=100 för vissa varugrupper; och kvartals- respektive årstabell för grupper enligt SPIN 2002 med volymindex 2000=100 för vissa varugrupper.

All officiell statistik enligt ovanstående finns tillgänglig på www.scb.se. Information om utrikeshandel med varor finns också särskilt samlat på www.scb.se/HA0201.

Mikrodata kan utlämnas för forsknings- eller statistikändamål efter särskild prövning. Särskilda bearbetningar utförs på uppdragsbasis.

1.4 Dokumentation och metadata

Dokumentation om undersökningen finns tillgänglig i form av: beskrivningar av statistiken (BaS) för varje år; Metaplusdokumentation med information om samtliga variabler; samt övrig dokumentation såsom metodbeskrivningar och produkthandledning. Se även BaS avsnitt 5.3.

BaS- och Metaplusbeskrivningarna finns på www.scb.se/HA0201 under fliken Om statistiken.

För mer information om dokumentationer: kontakta utrikeshandel SCB, utrikeshandel@scb.se.

2 Uppgiftsinsamling

Uppgifterna samlas in genom två månadsundersökningar: Intrastat och Extrastat. Intrastat avser handel med EU-länder och Extrastat avser handel med övriga länder. Förfarandet vad gäller uppgiftsinsamlingen redovisas separat för de två undersökningarna. Intrastat är totalundersökning med cutoff och Extrastat bygger på Tullverkets insamlade i princip totaluppgifter som levereras till SCB. Extrastat innefattar alla förtullade varor som transporteras in i och ut ur landet.

2.1 Ram och ramförfarande

Intrastat

Intrastat är en totalundersökning med cutoff där alla företag som har ett årligt (löpande tolv månadersperiod) momsvarde avseende varuförvärv från EU-länder och av varuleveranser till EU-länder för införsel eller utförsel som överstiger 2,2 respektive 4,5 miljoner kronor ingår. Det nuvarande kravet på täckningsgrad fr.o.m. är fastställt av Eurostat och är 97 % av införselvärdet och 97 % av utförselvärdet. Tröskelvärdena är beräknade med viss marginal, och den faktiska täckningsgraden i ramen är något högre än kraven för båda flödena införsel och utförsel.

Handel med tjänster som inte omfattar varuleveranser ska inte rapporteras till Intrastat. Som tjänster klassificeras bland annat överlåtelse av upphovsmannarätter, patent, licenser, varumärken och liknande rättigheter, reklam- och annonstjänster, konsulterings-, produktutvecklings- och bokföringstjänster och dylikt samt andra immaterialfall. Inte heller reparationer ska rapporteras till Intrastat utan ses som tjänst.

I vissa fall ska handel av varor inte rapporteras till Intrastat. Följande varor ska inte rapporteras till Intrastat:

- Monetärt guld.
- Lagliga betalningsmedel och värdepapper, inklusive medel som utgör betalning för tjänster, t.ex. porto, skatter, användaravgifter.
- Varor som ska användas eller har använts tillfälligt (t.ex. uthyrning, lån, operationell leasing), på följande villkor:
 - Antingen planeras eller planerades ingen förarbetning, eller så görs eller gjordes ingen förarbetning.
 - Den tillfälliga användningen förväntades eller förväntas inte vara längre än 24 månader.
 - Avsändningen eller mottagandet av varan behöver inte deklarerar som en leverans eller ett förvärv för momsändamål.
- Varor som sänds mellan
 - en medlemsstat och dess territoriala enklaver i andra medlemsstater och
 - värdmedlemsstaten och territoriala enklaver tillhörande andra medlemsstater eller internationella organisationer.

Territoriala enklaver omfattar också ambassader och nationella väpnade styrkor som är stationerade utanför moderlandets territorium.

- Varor som används som bärare av särskilt anpassad information, inklusive programvara.

- Programvara som laddats ner från Internet.
- Varor som levereras avgiftsfritt och som inte själva är föremål för en handelstransaktion, förutsatt att avsändandet endast sker i syfte att förbereda eller understödja en planerad efterföljande handelstransaktion genom demonstration av varornas eller tjänsternas egenskaper, t.ex.
 - reklammaterial,
 - varuprover.
- Varor som sänds på reparation, liksom varor som mottas efter reparation, reservdelar som monteras som en del av reparationen och utbytta defekta delar.
- Transportmedel som används i enlighet med sitt syfte, inklusive bärraketer för rymdfarkoster vid uppskjutningstillfället.”

I vissa fall av s.k. trepartshandel ska ett företag inte redovisa sina uppgifter till Intrastat. Om ett företag i Sverige till exempel köper varor från Kina och varorna levereras via Frankrike men förtullas i Sverige så ska köparen inte rapportera uppgiften till Intrastat, eftersom varorna har förtullats i Sverige.

Särskild uppgiftsinsamling av varor som beroende på sin karaktär insamlas via en separat total insamlingsundersökning (Särskilda varuförflyttningar) ingår inte i den ordinära Intrastatundersökningen. Naturgas och militära varor som ingår i Särskilda varuförflyttningar insamlas idag dock i den ordinära Intrastat och Extrastatundersökningen.

Extrastat

Alla varor som tulldeklarerats ingår i Extrastat, vilket innebär att Extrastat är en totalundersökning. Däremot exkluderas de varor som ingår i ovanstående exkluderade varor i Intrastat även i Extrastat, såvida värdet för dessa understiger 1 000 Euros (statistiskt värde) eller 1 000 kilo (vikt).

Särskild uppgiftsinsamling av varor som beroende på sin karaktär insamlas via en separat total insamlingsundersökning (Särskilda varuförflyttningar) ingår inte i den ordinära Extrastatundersökningen. Naturgas och militära varor insamlas idag dock i de ordinära Intrastat och Extrastatundersökningarna.

Särskilda varuförflyttningar

I utrikeshandelsstatistiken med varor insamlas förutom de tidigare beskrivna ordinära import - och exportvarorna i Intrastat och Extrastat även s.k. Särskilda varuförflyttningar, som avser varor som beroende på sin karaktär insamlas genom separat undersökning. Idag insamlas följande varor i den svenska insamlingen av Särskilda varuförflyttningar:

- Industrianläggningar
- Fartyg
- Flygplan
- Varor för förråd ombord (enbart utförel)
- Elektricitet

Varuområde	Beskrivning av ramen
Industrianläggningar	Företag ansöker själva om denna förenklande redovisningsform (istället för att redovisa varje del var för sig i Intrastat/Extrastat) Företag som fått tillstånd får förprintade blanketter från och med den referensmånad ansökan blivit godkänd av SCB.
Fartyg	Ramen utgörs av registrerade fartyg i Transportstyrelsens Sjöfartsregistret (registreringsutdrag av importerade/exporterade fartyg). Enbart svenska juridiska personer ingår i ramen. Registerutdragen kontrolleras i FDB innan ramen för den aktuella månaden fastställs. Ramen ser olika ut för varje produktionsomgång, eftersom det här oftast handlar om engångshandel.
Flygplan m.m.	Ramen utgörs av registrerade luftfarkoster i Transportstyrelsens Luftfartsregistret (registreringsutdrag av importerade/exporterade luftfartyg). Enbart svenska juridiska personer ingår i ramen. Registerutdragen kontrolleras i FDB innan ramen för den aktuella månaden fastställs. Ramen ser olika ut för varje produktionsomgång, eftersom det här oftast handlar om engångshandel.
Förråd ombord	Ramen baseras på utskickad enkät till potentiella exportföretag med viss SNI-klassificering enligt företagsregistret. Ramen är i princip samma för varje produktionsomgång, och det handlar här om företag med ganska regelbunden handel varje månad.
Elektricitet	Ramen och tillika statistiken tas fram av Svenska Kraftnät.

Av 13 varuområdena som totalt ingår i särskilda varuförflyttningar insamlas idag 5 stycken via den separata insamlingen av Särskilda varuförflyttningar. Naturgas och militära varor insamlas idag i de ordinära Intrastat och Extrastatundersökningarna.

Tre ytterligare varuområden är planerade att implementeras framöver (offshoreanläggningar, havsprodukter och rymdfarkoster). Insamling av de tre resterande bedöms i dagsläget inte vara praktiskt tillämpbara (delleveranser, delar till motorfordon och flygplan samt avfall).

I samband med publiceringen hänförs varorna i den separata insamlingen av Särskilda varuförflyttningar till Intrastat- och/eller Extrastathandeln.

För att förtydliga ytterligare definieras de 13 delområdena enligt följande:

1) Industrianläggningar

Med hel industrianläggning avses en kombination av maskiner, apparater, redskap, utrustning, instrument och material som är avsedda att tillsammans fungera som en storskalig enhet för framställning av varor eller utförande av tjänster. För rapportering av utförsel och införsel av industrianläggningar med ett värde som överstiger tre miljoner euro är det i vissa fall möjligt att tillämpa förenklad rapportering.

2) Delleveranser

I denna artikel avses med dellerans en leverans av beståndsdelar till en helhet i omonterat eller nedmonterat skick som, av handels- eller transportrelaterade skäl, fraktas under fler än en referensperiod. Medlemsstaterna ska rapportera uppgifter om mottagna eller avsända delleranser endast en gång i den månad då den sista delleransen mottas eller avsänds.

3)Fartyg

Med fartyg avses ”skepp konstruerade för öppen sjö” som har en längd av minst tolv meter och en bredd av minst fyra meter. Krigsfartyg inkluderas. Andra typer av fartyg och båtar rapporteras enligt gällande regler för Intrastat eller Extrastat. För export och import av fartyg ska överlåtelse av äganderätt rapporteras till Intrastat. Äganderätt till ett fartyg definieras som en fysisk eller juridisk persons registrering som ägare till ett fartyg. I de fall överlåtelsen tas upp i momsdeklarationen som EU-handel ska i normalfall rapportering till Intrastat ske enligt gällande regler. Uppgiftslämnaren bör dock kontrollera att överlåtelsen endast rapporteras en gång. Vid leasingförfarande ska enbart finansiell leasing medtas under förutsättning att leasingen påverkat företagets balansräkning. Operationell leasing undantas. Utförsel och införsel av fartyg och flygplan före eller efter lönebearbetning ska rapporteras, men inte reparation.

4)Flygplan

Med flygplan avses sådana som används för civilt bruk av ett flygbolag, eller för militärt bruk. Andra typer av flygplan rapporteras enligt gällande regler för Intrastat eller Extrastat. För export och import av flygplan ska överlåtelse av äganderätt rapporteras till Intrastat/Extrastat. Äganderätt till ett flygplan definieras som en fysisk eller juridisk persons registrering som ägare till ett flygplan. I de fall överlåtelsen tas upp i momsdeklarationen som EU-handel ska i normalfall rapportering till Intrastat ske enligt gällande regler. Uppgiftslämnaren bör dock kontrollera att överlåtelsen endast rapporteras en gång. Vid leasingförfarande ska enbart finansiell leasing medtas under förutsättning att leasingen påverkat företagets balansräkning. Operationell leasing undantas. Utförsel och införsel av flygplan före eller efter lönebearbetning ska rapporteras, men inte reparation.

5)Delar till motorfordon och flygplan

Medlemsstaterna får tillämpa enklare nationella regler på motorfordon och flygplansdelar, men de ska informera kommissionen (Eurostat) om sina förenklingar innan dessa börjar tillämpas.

6)Förråd ombord

Med förråd ombord avses leverans av varor till fartyg och flygplan. I detta fall avses leverans av produkter till besättning och passagerare samt av driftsförnödenheter och motorer, maskiner eller annan utrustning på fartyget eller flygplanet. Rapporteringen till Intrastat ska begränsas till att omfatta utförsel av varor som levereras på den rapporterande medlemsstatens territorium till fartyg och flygplan som tillhör en annan medlemsstat. Fartyg eller flygplan anses tillhöra den medlemsstat där fartyget eller flygplanet är registrerat. Uppgift om nettovikt är frivillig förutom för varor inom kapitel 27 (Mineraliska bränslen och oljor m.m.).

7)Offshoreanläggningar (installationer på öppet hav)

Förenklad rapportering kan tillämpas för leveranser av driftsförnödenheter till och från offshoreanläggningar på öppet hav. Med detta avses den utrustning och de anordningar som installerats på öppet hav för utforskning och utvinning av mineraltillgångar. Observera att uppgifter endast ska lämnas för leveranser till och från fasta anläggningar till havs utanför Sveriges

territorium på internationellt vatten. För övriga leveranser till och från offshoreanläggningar på annat lands territorium kan förenklad rapportering inte tillämpas. Uppgifter ska lämnas för driftsförnödenheter (produkter som är avsedda för personalen på offshore anläggningar), motorer, maskiner eller annan utrustning samt bränsle, olja och smörjmedel. Varor som erhålls från eller produceras vid offshoreanläggningar ingår också. Förenklad landskod får användas. Om det är känt vilket land som står för det kommersiella utnyttjandet av anläggningen ska landskoden för detta land användas.

8)Havsprodukter

Med havsprodukter avses fiskeriprodukter, mineraler, bärgat gods och alla andra produkter som ett sjögående fartyg ännu inte landat. Havsprodukter anses tillhöra den medlemsstat där fångstfartyget är registrerat.

9)Rymdfarkoster

Med rymdfarkoster avses farkoster som kan färdas utanför jordens atmosfär.

Uppgifter ska lämnas för leveranser vid uppskjutning av en rymdfarkost vars äganderätt övergått från en fysisk eller juridisk person etablerad i ett land till en fysisk eller juridisk person etablerad i ett annat land avseende import och export av rymdfarkoster samt före eller efter lönebearbetning. Rapporteringen gäller för rymdfarkoster vid uppskjutning i rymden eller vid lönebearbetning av en rymdfarkost, och gäller enbart för varukoden 8802 60 10 (rymdfarkoster, inbegripet satelliter). De transaktionstyper som ska anges är fast köp/försäljning/finansiell leasing, leveranser för lönebearbetning samt leveranser efter lönebearbetning.

10)Elektricitet

Särskilda regler för rapportering av elektrisk energi har införts och ska undantas från Intrastatrapportering. Handel med ska tas med i momsdeklarationen som EU-handel (Intrastat). Det statistiska värde som överlämnas till kommissionen (Eurostat) får bygga på skattningar. Medlemsstaterna ska informera kommissionen om vilken metod som använts för skattningen innan den tillämpas.

11)Naturgas

Särskilda regler för rapportering av naturgas har införts och ska undantas från Intrastatrapportering. Handel med naturgas ska tas med i momsdeklarationen som EU-handel (Intrastat). Det statistiska värde som överlämnas till kommissionen (Eurostat) får bygga på skattningar. Medlemsstaterna ska informera kommissionen om vilken metod som använts för skattningen innan den tillämpas.

12)Militära varor

Statistiken över varuhandeln mellan medlemsstaterna ska omfatta utförsel och införsel av varor avsedda för militärt bruk. Medlemsstaterna får lämna mindre utförliga uppgifter av militära sekretessskäl enligt gällande definitioner i medlemsstaterna. Åtminstone uppgift om totalt statistiskt månadsvärde för utförsel och införsel ska dock lämnas till kommissionen (Eurostat).

13)Avfall

Enligt förordning 638/2004 och Artikel 2 (b) ska avfall ingå i SKVF. Det finns i dagsläget däremot inte några tydliga riktlinjer hur avfall ska behandlas i detta hänseende.

2.2 Urvalsförfarande

För EU-handel samlas detaljerade varu- och landuppgifter in från företag som har en handel som överstiger tröskelvärdet 4 500 000 kronor för utförsel till EU och 2 200 000 för införsel från EU per år. Intrastat är därför en totalundersökning med cutoff för företag under tröskelvärdet.

2.3 Mätinstrument

Intrastat

Mätinstrumentet utgörs av blanketter, både i pappersformat och elektroniska webblanketter via SIV, samt den för Intrastat specifika programvaran IDEP. Separata blanketter används för införsel och utförsel. Dessutom används på pappersblanketten förtryckta blanketter där uppgifter om organisationsnummer, tilläggsnummer samt företagets namn och adress anges. I de fall ombud anlitas anges även ombudets orgnr, namn och adressuppgifter. Om den av SCB utsända pappersblanketten används är uppgiften om aktuell period förtryckt på blanketten tillsammans med en förtryckt streckkod för avprickningsregistrering.

Extrastat

Tulldeklarationer utgör mätinstrumentet för Extrastat. Från och med den 1 juli 2009 måste exportörerna lämna exportdeklarationer enbart elektroniskt. Importörerna kan dock fortfarande välja mellan elektronisk redovisningsform eller lämna via pappersblankett.

Mätfel i Intrastat/Extrastat förekommer sannolikt, bland annat när uppgiftslämnare uppger varukoder som ej överensstämmer med den vara som handlats och när de uppgivna värdena för vikt, annan kvantitet eller fakturavärde ej överstämmer med de faktiska värdena. För elektronisk rapportering finns vissa valideringskontroller inlagda som omöjliggör viss typ av felrapportering, exempelvis felaktiga varukoder/landskoder samt saknade eller minusvärden. Osäkerheten bedöms som störst på de minst aggregerade nivåerna, kombinationen KN8/land.

Särskilda varuförflyttningar

Samtliga delundersökningar redovisas via förtryckt pappersblankett som SCB skickar ut Varje månad till företagen i undersökningsramen.

Varuområde	Mätinstrument
Industrieanläggningar	Förtryckt blankett från SCB, som skickas varje månad
Fartyg	Förtryckt blankett från SCB, som skickas varje månad
Flygplan m.m.	Förtryckt blankett från SCB, som skickas varje månad
Förråd ombord	Förtryckt blankett från SCB, som skickas varje månad
Elektricitet	Förtryckt blankett från SCB, som skickas varje månad

Separata blanketter används för införsel och utförsel. Dessutom används förtryckta blanketter där uppgifter om organisationsnummer, tilläggsnummer samt företagets namn och adress anges. I de fall

ombud anlitas anges även ombudets orgnr, namn och adressuppgifter. Om den av SCB utsända pappersblanketten används är uppgiften om aktuell period förtryckt på blanketten.

2.4 Insamlingsförfarande

Intrastat

SCB fastställer löpande vilka företag som är uppgiftsskyldiga, det vill säga företagen behöver inte själva fundera på om de har uppgiftsplikt eller inte. SCB:s underlag för beslut om uppgiftsskyldighet hämtas från de uppgifter om EU-handel angivna i ruta 20 och 35 i momsdeklaration som företagen lämnar till Skatteverket varje månad/kvartal. De värden som redovisas i ruta 20 och 35 avser endast totala värden för införsel och utförsel per månad/kvartal. Undersökningen Intrastat är därmed nödvändig för att kunna få kompletterande information om vilka slags varor som företagen har handlat med, så som uppgift om varukod, vikt, värde, annan kvantitet samt handelspartner. Uppgiftsskyldighet börjar från och med den månad som företaget överskridit tröskelvärdet 4,5 miljoner kronor i utförsel till EU eller införsel från EU, beräknat på en löpande 12-månadersperiod. SCB meddelar då företaget om uppgiftsskyldigheten samt ber företaget lämna uppgifter om kontaktperson och om det avser att använda sig av ombud. SCB ska dessutom i förväg underrättas om på vilket sätt (IDEP, SIV, papper eller annat) företaget kommer att lämna uppgifter i det frågeformulär som tillställs den uppgiftsskyldige. Om företaget väljer att redovisa uppgifterna elektroniskt tillskickas dessa behörighetskoder, och kan därefter varje månad redovisa sina uppgifter elektroniskt. Om företaget väljer att redovisa uppgifterna via pappersblankett tillskickas blanketten fortlöpande omkring den 25:e i månaden före aktuell redovisningsmånaden.

Uppgiftsskyldighet gäller tills vidare, även om det löpande 12-månadersvärdet för utförsel eller införsel tillfälligt understiger tröskelvärdena. Om uppgiftsskyldigheten upphör, sänder SCB ett särskilt meddelande till företaget om detta.

I samband med uppgiftsskyldigheten är det förväntat att SCB tillskickas en rapport även om företaget inte haft någon handel för en viss redovisningsperiod. I detta fall ska en s.k. nollrapport skickas. I annat fall finns en risk att företaget klassificeras att vara bortfall och hanteras därefter vidare i processen, med följd av utskick inom ramen för bortfallsuppföljning/vitesuppföljning samt kanske slutligen felaktigt bortfallsskattas med ett värde > 0.

Uppgifter insamlas till Intrastat med stöd av den officiella statistiken och SCB:s föreskrifter om uppgifter till statistik avseende Sveriges handel med EU:s medlemsländer och om uppgifter till statistik över vissa särskilda förflyttningar av varor. Detta innebär att företaget är skyldigt att lämna begärda statistikuppgifter. I det fall begärda uppgifter, trots påminnelser, inte lämnats kan företaget anmanas att lämna begärda uppgifter. Om företaget inte följer anmaningen, föreläggs företaget att vid vite fullgöra uppgiftsskyldigheten.

Byter företaget namn, adress, ombud eller önskar företaget dela upp Intrastatrapporteringen på olika underenheter, alternativt på flera kontaktpersoner, ska SCB omgående underrättas. SCB kan i det senare fallet tilldela företaget tilläggsnummer till organisationsnumret. Om företaget omorganiseras och får ett nytt organisationsnummer, ska SCB omgående underrättas om detta. Uppgifter till Intrastat lämnas på det gamla organisationsnumret tills det nya företaget övertar skattskyldigheten

för moms. Observera att Intrastatrapporteringen alltid lämnas på samma organisationsnummer som momsredovisningen görs.

Företaget kan antingen lämna uppgifter själv eller genom ombud. Uppgifter om ombudets organisationsnummer, namn, adress, telefon- och faxnummer, e-postadress samt kontaktperson ska lämnas skriftligen till SCB. Om det uppgiftsskyldiga företaget byter ombud eller om företaget själv börjar rapportera, ska SCB informeras skriftligen om detta. Ansvar för att lämnade uppgifter är korrekta vilar på det uppgiftsskyldiga företaget även då ombud används vid uppgiftslämnandet. Företaget kan använda sig av ombud på två olika sätt: antingen genom att anlita ett eller flera ombud eller genom att helt överlåta uppgiftslämnandet till ett ombud. Om företaget anlitar ombud ska ombudet/ombuden samt det uppgiftsskyldiga företaget lämna uppgifter. Har ombudet/ombuden rapporterat företagets hela varuhandel, måste företaget bekräfta detta genom att lämna en nollrapport. Om företaget lämnar uppgifter på blankett, skickas en förtryckt blankett varje månad till företaget. Ombud som lämnar uppgifter på blankett måste däremot beställa dessa från SCB, eftersom förtryckta blanketter inte skickas till ombud. Påminnelse om utebliven Intrastatrapport sänds till det uppgiftsskyldiga företaget.

Företag kan överlåta hela sitt uppgiftslämnande till ett ombud som varje månad lämnar uppgifter till Intrastat för hela företagets totala varuhandel. I detta fall ska endast ombudet lämna uppgifter.

Ombud som lämnar uppgifter på blankett måste beställa dessa från SCB, eftersom förtryckta blanketter inte skickas till ombud. Det uppgiftsskyldiga företaget får inte heller någon blankett. Påminnelse om utebliven Intrastatrapport sänds till ombudet.

Uppgifterna ska rapporteras per kalendermånad och vara SCB tillhanda senast den 10:e arbetsdagen efter rapporteringsmånadens utgång enligt av SCB fastställt tidsschema. Uppgiftslämnare som väljer att sända sina rapporter elektroniskt får dock några extra dagar på sig.

Med rapporteringsmånad avses den månad under vilken varor tas emot (införsel) eller avsänds (utförsel). Även om fakturan är daterad tidigare eller senare än leveransmånaden, ska uppgifterna hänföras till leveransmånaden. Om fakturan är daterad endast en månad senare än leveransmånaden, kan dock uppgiftslämnaren välja att hänföra uppgifterna antingen till den månaden eller till leveransmånaden. Vid delfakturering gäller alltid leveransmånad.

Följande målvariabler insamlas i undersökningen från de uppgiftsskyldiga företagen (samtliga är obligatoriska enligt Intrastatförordningarna):

- Flöde (In- eller utförsel)
- Period (ååååmm)
- Statistisk varukod (åtta-siffrig sifferkod totalt finns 9 000 koder)
- Landskod (tvåställig bokstavskod, totalt 26 partnerländer)
- Transaktionstyp (olika typer av köp/försäljning)
- Varans nettovikt (ej för samtliga varor)
- Varans kvantitet (antals- eller mängduppgift, ej för samtliga varor)
- Fakturerat värde (varans värde exklusive moms och punktskatter)

Som identifieringsvariabel per transaktion används en variabeln ISID. Denna kan sedan aggregeras till variabeln varupost, som avser kombinationen:

organisationsnummer*tilläggsnummer*flöde*period*transaktionstyp*varukod*landskod.

Uppgiftslämnare som inte inkommit med sin Intrastatredovisning för aktuell månad tillskickas 20 dagar (t+20) efter produktionsmånadens slut en påminnelse (påminnelse 1), och hamnar i bortfallsuppföljningsprocessen (se vidare under databeredning).

Extrastat

Insamlingen av Extrastatuppgifter görs av Tullverket. För exporten sker insamlingen enbart elektroniskt, och för importen huvudsakligen elektroniskt. För information om hur rapportering till Tullverket går till se [Tullverket](#).

Målvariabler som levereras till SCB (ett antal ytterligare uppgifter insamlas, men levereras inte till SCB):

- Flöde (In- eller utförsel)
- Period (ååååmm)
- Statistisk varukod (åttasiffrig sifferkod (KN8), totalt finns 9 000 koder)
- Landskod (tvåställig bokstavskod, totalt 26 partnerländer)
- Transaktionstyp (olika typer av köp/försäljning)
- Varans nettovikt (ej för samtliga varor)
- Varans kvantitet (antals- eller mängduppgift, ej för samtliga varor)
- Statistiskt värde (varans värde exklusive moms och punktskatter)
- Transportsätt
- TARIC (nionde och tionde positionen av den 10-siffriga varukoden från Tullen)
- Ursprungsland
- Procedurkod (förfarandekod)
- Transportsätt (inrikes)
- Containerflagg
- Tullförmånskod
- Deklarantnummer (Organisationsnumret inklusive företagets landskod)
- Mottagare (Organisationsnumret inklusive företagets landskod)
- Transaktionsslag
- Valuta (frivillig uppgift)
- Fakturerat värde (frivillig uppgift)

Vad gäller variabeln varukod insamlar man för import i Extrastat s.k. TARIC-koder, som avser 10-siffriga varukoder istället för de vanliga åttasiffriga (KN8). SCB skalar vid inläsningen bort den nionde och tionde positionen, men vissa av dessa två sista positioner återfinns i särskildvariabel kolumnen TARIC. Som identifieringsvariabel per transaktion används variabeln TULLID. Samtliga ovan nämnda levererade uppgifter används inte direkt i samband med produktion och publicering, men vissa variabler används som hjälpinformation vid skattningar eller särskilda undersökningar.

Ett företag har 11 dagar på sig att komma in med den kompletterade tulldeklarationen där fullständiga uppgifter finns som utgör underlaget för debitering av avgifter och för statistik. Om deklARATIONEN inte kommit in inom den tiden skickas en underrättelse om förrättningsavgift (se vidare under databeredning)

Särskilda varuförflyttningar

Varuområde	Beskrivning av insamlingsprocessen
1. Industrianläggningar	Företag som beviljats denna förenklade rapportering får förprintade blanketter från och med den referensmånad ansökan blivit godkänd av SCB. Ett antal företag rapporterar dock uppgifter på vanlig Intrastatblankett. Samtliga förenklade KN-nummer börjar med 9880. Blankettutskick sker sista veckan i redovisningsmånaden.
3. Fartyg	Månadsbesök på Transportstyrelsen i Norrköping (Sjöfartsregistret) för avskrift av registreringsutdrag i pärmar för relevanta importerade/exporterade fartyg. Registerutdragen kontrolleras i FDB. Enbart svenska juridiska personer registreras. Registreringsutdragen registreras därefter i en Accessdatabas, och blanketter tillskickas de relevanta företagen. Blankettutskick sker sista veckan i redovisningsmånaden.
4. Flygplan	Transportstyrelsen (Luftfartsregistret) faxar månatligen en lista över nyttillkomna och avregistrerade flygplan. Registreringsutdragen registreras därefter i en Accessdatabas. Enbart svenska juridiska personer registreras. Blanketter tillskickas därefter de relevanta företagen. Blankettutskick sker sista veckan i redovisningsmånaden.
6. Förråd ombord	Blankettutskick sker sista veckan i redovisningsmånaden.
10. Elektricitet	E-postrapport för import/export (avser Finland, Danmark, Norge, Polen och Tyskland) från Svenska Kraftnät.

2.5 Databeredning

Generellt sker löpande inläsning av data och maskinella dubblettkontroller i Intrastat. I Extrastat sker inläsning och dubblettkontroller i samband med månadsleverans från Tullverket. Registrering av inkommande blanketter i Särskilda varuförflyttningar sker löpande av SCB, och kontroller av att vissa av dessa poster inte inkommit dubbelt via ordinära Intrastat och Extrastat görs också löpande. Kontroller av nollrapporter görs idag i samband med samgranskningen av momsvärden och Intrastatvärden samt i företagsgranskningen i Intrastat (se nedan).

I samband med pubidkörningen (se del 9 under Intrastat) hämtas data från de "levande" indatatabellerna Intrastat och Extrastat. Före detta har även Accessdatabasens data om Särskilda varuförflyttningar exporterats till tabellerna Intrastat och Extrastat. Efter pubidkörningen och bortfallskörningen skapas publiceringsidmärkta data som läggs in i tabellerna Intrastatpub och Extrastatpub. Skattat data för bortfall och cutoff-delen i Intrastat pubidmärks också och hamnar i tabellen Intrastatbortpub.

De tre nämnda pubidmärkta tabellerna används sedan tillsammans med en hel del andra tabeller i publicerings-, leverans- och uppdragsarbetet .

Observera att i detta avsnitt finns även snabbstatistik och volymindexberäkningar beskrivna, Båda dessa bygger på insamling och granskning av Intrastat, Extrastat och Särskilda varuförflyttningar, även om en särskild granskning görs inom ramen för de båda.

Intrastat

Databeredningen av Intrastatuppgifter kan delas upp i följande steg:

- 1) Kontroll av svarsbortfall
- 2) Automatisk imputering
- 3) Valideringsgranskning
- 4) Företagsgranskning
- 5) Prisgranskning/mikrogranskning
- 6) Makrogranskning
- 7) Momsgranskning
- 8) Komplettering för partiell redovisning
- 9) Publicerings- och bortfallskörning
- 10) Publiceringsgranskning

1) Kontroll av svarsbortfall

Målgruppen för vitesanmaning/vitesföreläggande idag, vitesföretag i Intrastat, avser stora och mellanstora uppgiftsskyldiga bortfallsföretag med ett rullande tolv månadersvärde (baserat på insamlad och skattad handel) i införseln/utförseln, som uppgår till minst 14 miljoner svenska kronor. Detta tröskelvärde är anpassat till de befintliga resurser som idag är avsatta för vitesuppföljningen i Intrastat. Antalet uppgiftslämnare för vitesuppföljning bör av resursskäl inte överstiga 150 per produktionsomgång. Utländska företag, företag med utländska adresser eller statliga/kommunala bolag kan av juridiska skäl inte vitesföreläggas, och ingår därför inte i det register som avser de objekt som kan vitesföreläggas (vitesregistret). Dessa är alltså exkluderade från att få vitesanmaning/vitesföreläggande. De företag som ingår i vitesregistret (vitesföretag) och som samtidigt fått anstånd beviljat för sin Intrastatrapportering fram till ett visst datum (anståndsdatum), är exkluderade från uppföljningen i de fall anståndsdatumet ligger längre fram än datumet för själva framtagandet av den bruttolista som ska följas upp vid respektive produktionsomgång (anmaningslistan).

Vid varje uppföljningsomgång ingår den aktuella produktionsmånaden samt fem historikmånader. De uppgiftslämnare som inte inkommit för minst en av historikperioderna avser oftast företag som tidigare begärt anstånd, men som efter anståndstidens utgång ännu inte inkommit med uppgifterna. En uppgiftslämnare ska enbart kunna få en vitesanmaning för en och samma månad.

Senaste dag för redovisning för uppgiftslämnare av Intrastat avser 10 produktionsdagar efter referensmånadens slut. En detaljerad tidsplan finns specificerad i det aktuella årets handledning, för Intrastatredovisning samt på Intrastathemsidan. Sista datum för redovisning varierar något från månad till månad, beroende på hur helger infaller, men i princip handlar det om den 16:e i månaden efter referensmånaden (t+16). Uppgiftslämnare som redovisar elektroniskt får idag två dagar ytterligare på sig för sin redovisning.

I samband med produktionskörningar vid publiceringsarbete (den 18:e i referensmånaden) uppdateras vitesregistret. Uppdateringen avser enbart nyttillkomna uppgiftslämnare med ett handelvärde för den senaste tolv månaders perioden som överstiger tröskelvärdet 10 miljoner kronor (viteströskelvärdet).

Uppgiftslämnare som inte inkommit med sin Intrastatredovisning för aktuell månad tillskickas 20 dagar (t+20) efter produktionsmånadens slut en påminnelse (påminnelse 1 eller påminnelse 1x). Påminnelse 1 avser en första påminnelse till de uppgiftslämnare som inte ingår i vitesregistret, medan påminnelse 1x avser en första påminnelse till vitesföretagen. Texterna i de båda första påminnelserna skiljer sig åt på så sätt att uppgiftslämnare som får påminnelse 1 i princip enbart uppmanas att skicka in rapporten, medan texten för påminnelse 1x däremot är betydligt allvarsammare, varvid man åberopar uppgiftsskyldigheten, och vad denna juridiskt innebär.

Drygt tre veckor efter den första påminnelsen (t+39) skickas en andra påminnelse (påminnelse 2) till de företag, som ännu inte inkommit med uppgifterna, och som inte tillhör kategorin vitesföretag. Vid samma tidpunkt skickas en månadsanmaning till de vitesföretag, som ännu inte inkommit med uppgifterna. Vitesföreläggandet, som avser ett vitesbelopp på 15 000 kr, skickas drygt tre veckor senare (t+63) till de företag som ännu inte inkommit med uppgifterna.

2) Automatisk imputering och 3) Valideringsgranskning (granskning av ogiltiga värden)

Drygt 50 procent av uppgiftslämnarna redovisar elektroniskt och ca 50 procent via pappersblankett. Pappersblanketterna avprickas hos SCB (streckkoden på huvudblanketten skannas), och skickas sedan vidare till ett företag, där rapporterna skannas och registreras.

Pappersblanketterna kan vara behäftad med valideringsfel och/eller registreringsfel. Valideringsfel innebär att uppgiftslämnaren angivit ett ogiltigt värde t.ex. en landkod eller varukod som inte finns medtagen i nomenklaturen. Valideringsfelen avseende varuposter med mindre värden automatimputeras eller valideringsgranskas manuellt. Valideringsfelen avseende varuposter med större värden valideringsgranskas manuellt och imputeras idag inte per automatik. Valideringsfel som inte kan imputeras och samtidigt avser ett fakturavärde på maximalt 100 000 kronor tillhör kategorin ”minsta betydande fel”, som hamnar i en särskild tabell. Felen tas om hand manuellt om tid finns över, och går alltid i andra hand.

De rapporter som redovisats elektroniskt (IDEP, SIV) kan vara behäftade med registreringsfel (gjorda av uppgiftslämnaren), men inte med valideringsfel, eftersom data valideras automatiskt i samband med registreringen av data av uppgiftslämnarna.

Det är intressant att fundera kring vad det kan bero på att exempelvis en varukod är inte är valid. Följande orsaker kan finnas:

1. Felstansning av pappersblanketter.
2. Uppgiftslämnaren har missförstått nomenklaturens uppbyggnad och tror att en varukod kan bestå av t.ex. 4 eller 6 siffror och anger därför bara dem/eller har inte fullständig information
3. Uppgiftslämnaren har av misstag angivit vikten eller värdet i stället för varukoden.
4. Uppgiftslämnaren anger ett internt produktnummer.

5. Uppgiftslämnaren ”chansar” med en 8-siffrig kod eftersom han inte hittar den korrekta koden.
6. Fel vid filöverföring till SCB
7. Fel vid import till IDEP från företagets ekonomisystem

Ett prisregister med uppgifter om kilopriser och priser per annan kvantitet uppdateras kontinuerligt. Prisuppgifter finns för KN8-kod och flöde (införsel/utförsel) eller landsfördelad KN8-kod och flöde. Priserna är beräknade enligt medianvärden.

Imputeringarna görs sedan enkelt enligt följande exempel för domänen KN8. Formeldefinitionen kan även anpassas för andra domäner (land eller KN8*land)

För varje observation i beräknas kvoten

$$KP_{KN8} = \text{fakturavärde}_{KN8} / \text{vikt}_{KN8}$$

där KP_{KN8} = pris per kilo för en observation i för en kod i domänen KN8

Efter att ha sorterat KP_{KN8} i stigande ordning för samtliga kvoter (n) efter kilopriset beräknas mediankilopriset. Medianen för kilopriset i domänen KN8 betecknas som MKP_{KN8} , där MKP_{KN8} = medianpris per kilo för en kod inom domänen KN8.

och MKP_{KN8} = den i ordningen (n+1)(50/100) kvoten KP_{KN8}

På motsvarande sätt kan medianpriset per annan kvantitet, MAP_{KN8} beräknas där

$$AP_{KN8} = \text{fakturavärde}_{KN8} / \text{annankvantitet}_{KN8}$$

och

MAP_{KN8} = den i ordningen (n+1)(50/100) kvoten AP_{KN8}

Om viktuppgiften saknas för en viss domän, men värdet finns, imputeras vikten genom att värdet divideras med medianpriset för vikt för den givna domänen.

Om annan kvantitet saknas för en viss domän, men värdet finns så imputeras uppgiften för annan kvantitet genom att värdet divideras med medianpriset för annan kvantitet. Om fakturavärdet saknas görs manuell granskning.

De automatiska imputeringarna för pappersblanketter i Intrastat utgör ungefär 0,5 procent av totala antalet inkomna varuposter och är baserade på olika värdegränser enligt följande:

Variabel	Felslag	Åtgärd	Övre värdegräns (kr)
Annan kvantitet	Saknas	Imputerad/Konverterad	250 000
Landskod	Saknas	Mindre betydande fel	250 000
Landskod	Saknas i registret	Mindre betydande fel	250 000
Nettovikt	Saknas	Imputerad/Konverterad	250 000
Varukod	Ej giltig	Imputerad från 4-siffror	500 000

Varukod	Ej giltig	Mindre betydande fel	100 000
Varukod	Ej giltig	Imputerad från 6 siffror	1 000 000
Varukod	Ej giltig	Imputerad från 7 siffror	1 000 000
Varukod	Ej giltig	Konvertering av gammal kod till ny	10 000 000
Varukod	Felaktig uppgift	Mindre betydande fel	100 000
Varukod	Saknas	Mindre betydande fel	100 000
Varukod	Saknas i registret	Imputerad från 4-siffror	500 000
Varukod	Saknas i registret	Mindre betydande fel	100 000
Varukod	Saknas i registret	Imputerad från 6 siffror	1 000 000
Varukod	Saknas i registret	Imputerad från 7 siffror	1 000 000

Om uppgifter för fakturerat värde finns och understiger respektive relevant gränsvärde imputeras posten. Imputeringar sker för landskoder och olika varuaggregat av KN (KN8, KN7, KN6 och KN4).

Nedanstående tabell visar vilka automatiska imputeringar som görs för landskoder (övre värdegräns =250 000 kr):

Fel landskod	Ny landskod
AU	AT
BL	BE
EL	GR
IR	IE
NE	NL
SF	FI
SP	ES
TY	DE
UK	GB

4) Företagsgranskning (företagstotaler)

Varje uppgiftslämnarens inrapporterade värde bedöms separat; är värdet misstänkt och har värdet potentiellt tillräckligt stor effekt på det vi publicerar faller värdet ut på granskningslistan. Med uppgiftslämnare avses ett organisationsnummers tilläggsnummer på ett visst flöde.

Bedömningen baseras på ett visst tröskelvärde, vilket innebär att varje observation har samma sannolikhet att falla ut. Detta kan betyda att det en viss månad kan bli 150 objekt granskas, medan det en annan månad kan innebära att 75 objekt granskas. Samtidigt kan granskningen göras när som helst, så fort ett företag har kommit in med en rapport kan värdet bedömas huruvida det behöver granskas.

Varje uppgiftslämnarens tidigare rapporterade totalvärden för ett visst flöde används för att beräkna en standardavvikelse. Denna avvikelse kan sägas vara företagets normala variation i handeln. Det inrapporterade värdet bedöms då i relation till standardavvikelsen. Om värdet avviker mycket från

det normala, blir graden av misstanke hög. Om ett företag saknar historiska värden, används det inrapporterade värdet som avvikelse. Värdet kan då inte bli särskilt misstänkt men eftersom det även kollas mot effekt kan en ny uppgiftslämnare med ett stort värde fortfarande falla ut.

Med effekt avses den potentiella effekt det inrapporterade värdet kan tänkas ha på statistiken. För att beräkna effekt behövs ett riktmärke att utgå från, dvs. effekten av det inrapporterade värdet bedöms i relation till hur mycket det avviker från det förväntade, riktmärket. Det förväntade värdet beräknas som medelvärdet av de tre senaste månaderna för uppgiftslämnaren. Är uppgiftslämnaren helt ny blir medelvärdet noll, vilket innebär att hela det inkomna värdet är effekten på statistiken. Därför finns en risk att när företag med stor handel byter organisationsnummer kan de falla ut på listan, trots att värdet skulle vara korrekt på det tidigare organisationsnumret.

När misstanke och effekt kombineras får man en poäng för hur pass allvarlig värdet är. Hög poäng innebär att värdet är allvarligt och om poängen är över en viss tröskel faller den ut på granskningslistan. Tröskeln medför att kvaliteten på de publicerade totalvärdena för handeln blir den samma varje månad.

Poängen räknas fram som Misstanke \times Effekt

Om flera värden bedöms som allvarliga och får en poäng över tröskeln, rangordnas de. Rank =1 innebär att det är det mest allvarliga värdet som behöver granskas. Därutöver ordnas posterna efter storleksklass, vilket i vissa fall kan innebära att en post som faller ut i prisgranskningen inte har samma klass som i företagsgranskningen.

Under utvecklingen av företagsgranskningen studerades vilken tröskel som vore hyfsad avvägning i förhållande till mängden granskade objekt. I klarspråk innebär det att vi väljer kvalitet på granskningen, istället för kvantitet.

5) Prisgranskning/mikrogranskning

I prisgranskningen jämförs enhetspriserna med avseende på värde, vikt eller annan kvantitet. Följande feltyper studeras:

Feltyp 00-11

Feltyp 00 och 01: Pris/kg.

Feltyp 10 och 11: Pris/kvant

Feltyp 00 (10). Varupostens kilopris (kvantitetspris) lågt i jämförelse med historiska data.

Feltyp 01 (11). Varupostens kilopris (kvantitetspris) högt i jämförelse med historiska data.

Feltyp _0 och _1

Feltyp _0: Vikt per annan kvantitet lågt jämfört med historiskt data

Feltyp _1: Vikt per annan kvantitet högt jämfört med historiskt data

Feltyp _5

Enhet på annan kvantitet: m³ (annankvantsort=22)

Gäller främst för kapitel: 44 (trä och varor av trä)

Felorsak: Kvoten mellan vikt och annan kvantitet är lägre än 200 eller högre än 1200

Korrekt relation: Enligt skogsstyrelsen ska 1 m³ väga ca 500 kg.

Kvot: vikt/kvantitet

Gränserna kan uttryckas enligt nedan

$$200 < \frac{\text{vikt}}{\text{Annankvant}} < 1200$$

Endast poster med vikt > 12 000 kg eller Kvant > 20 m³ granskas

Feltyp _6

Enhet på annan kvantitet: Kilogram torrsvikt (kg 90 % sdt).

(annankvantsort =64)

Gäller främst för kapitel: 47 (massa av ved)

Felorsak: Annan kvantitet mer än 110 % eller mindre än 80 % av vikt.

Korrekt relation: Annan kvant bör utgöra ca 90 % av kilovikt.

Kvot: kvantitet/vikt (alltså omvänt jämfört med övriga feltyper)

I prisgranskningsprogrammet kontrolleras alltså att följande gäller:

$$0,8 < \frac{\text{annankvant}}{\text{vikt}} < 1,1$$

Endast poster med vikt > 10 000 kg eller Kvant > 10 000 kg 90 % sdt granskas

Feltyp _8

Enhet på annan kvantitet: liter (annankvantsort=17)

Gäller främst för kapitel: 22 (drycker, sprit och ättika)

Felorsak:

Antal kg utgör 60 % eller mindre av antal liter (annan kvantitet) eller:

Antal kg är större än 2 gånger antal liter.

Korrekt relation: Antal liter borde ej avvika alltför mycket från vikt.

Kvot: vikt/kvantitet,

I prisgranskningsprogrammet kontrolleras alltså att följande gäller:

$$0,6 < \frac{\text{vikt}}{\text{annankvant}} < 2$$

Endast poster med vikt > 40 kg eller Kvant > 40 liter granskas

Feltyp _9

Enhet på annan kvantitet: 1000 liter (annakvantsort=18)

Gäller främst för kapitel: gäller för varukoderna 2710 11 41 –2710 11 59 (motorbensin)

Felorsak: Kvoten mellan antal kilo och antal 1000 liter är lägre än 600 eller högre än 1400

Korrekt relation: Antal kilo borde vara ca 1000 gånger så stort som annan kvantitet.

Kvot: vikt/kvantitet,

I prisgranskningsprogrammet kontrolleras alltså att följande gäller:

$$600 < \frac{\text{vikt}}{\text{annankvant}} < 1400$$

Endast poster med vikt>5 000 kg eller Kvant>5 tusen liter granskas

Alla nyinkomna poster ges en poäng i granskningsprogrammet. Ju högre poäng desto allvarligare är det misstänkta felet. Poängen bestäms både av hur misstänkt en post är och hur stor effekt det misstänkta felet skulle ha på det som ska publiceras om felet inte rättades. Misstanken bestäms av hur mycket posten avviker från vad som rapporterats tidigare på liknande poster och effekten bestäms av hur stor andel det misstänkta felet utgör av det som ska publiceras på olika redovisningsnivåer.

Misstanke, effekt och poäng

När man ska avgöra om en post är misstänkt utgår man från vad som rapporterats tidigare på liknande poster. 'Liknande poster' kan t.ex. vara poster som har samma KN6-kod, poster som har samma KN8-kod eller poster som har samma KN8-kod och samma företag. Följande sådana detaljeringsgrader används (på nivå 1 och 2 används 12 månaders historiskt material medan övriga nivåer använder 24 månader):

Flöde, KN8-kod, orgnr, senaste 12 månader, land (land för införseln endast)

Flöde, KN8-kod, orgnr, senaste 12 månader

Flöde, KN8-kod, orgnr

Flöde, KN8-kod

Flöde, KN6-kod

KN6-kod (alltså både införsel och utförsel)

Programmet börjar med att försöka jämföra den aktuella posten med tidigare poster som har samma värden på variablerna enligt punkt 1. Om det finns minst X antal poster (f.n. 11 poster) på denna detaljeringsnivå så granskas den aktuella posten mot dessa poster. Finns det inte X historiska poster på denna nivå går programmet vidare och försöker göra granskningen på nivå 2. Även här behövs X antal poster. Finns ej detta går programmet vidare till nivå 3 osv.. På nivå 6 har vi valt att det ska krävas minst M (f.n. 3) observationer. Finns ej M historiska poster kan posten inte granskas.

Vissa poster tas inte med vid fastställandet av antal historiska observationer. Transaktionstyp måste vara 1 (köp och försäljning) och ingen av variablerna varukod, vikt, annan kvantitet eller värde får vara manuellt eller maskinellt imputerad. När kilopriset undersöks måste vikten på de historiska posterna vara större än 2 (mindre poster kan ha väldigt varierande kilopriser) och när pris per annankvantitet undersöks måste annan kvantitet vara större än 2.

Det krävs alltså minst X (f.n. 11) stycken 'liknande poster' för att en post ska kunna granskas per KN8-kod och orgnr. Det gör att ett företag i värsta fall skulle kunna falla ut och kanske också bli

kontaktat 10 gånger trots att alla tio poster är korrekta. Företaget kanske har en produkt som skiljer sig kraftigt från andra företags produkter på denna KN8-kod. Om ett företag senaste året har haft minst Y st. (f.n. 3) observationer tidigare på samma KN8-kod under Y olika månader och det minsta av dessa observationer inte är mindre än 30 % av det största så har vi valt att reducera den misstanke som tidigare beräknats per KN8-kod. Misstanken reduceras till Z % (f.n. 5 %) av misstanken per KN8-kod. (Effekten för posten beräknas dock per KN8-kod och ej per företag).

På prisgranskningslistan under antal är det talet X man ser, d.v.s. antalet på den finaste nivån som använts. Om posten t.ex. granskats per KN8-kod och orgnr är det antalet historiska poster med denna KN8-kod och detta företag som anges på listan. På listan skulle man också kunna ha nedre och övre kvartilen för de 'liknande posterna'. Eller kanske nedre kvartil minus två gånger kvartilavståndet respektive övre kvartil plus två gånger kvartilavståndet. På prisgranskningslistan framgår det också på vilken detaljeringsgrad posten granskats enligt punkt 1-6. Under 'niva' anges därför någon av siffrorna 1 – 6.

Prisgranskningsprogrammet uppskattar hur mycket varje posts värde avviker mot vad vi hade förväntat oss givet den vikt posten har och givet all annan information vi har om posten. Vi har:

förväntad avvikelse i värde = postens värde – förväntat värde

Det förväntade värdet beräknas som medianen av de historiska kilopriserna för 'liknande poster' multiplicerat med postens vikt.

Antag att den förväntade avvikelsen för en viss post är 100 000 kronor. Detta fel kan vara väldigt stort om det publicerade värdet för den aktuella KN8- eller KN6-koden är väldigt litet varje månad. Felet kan å andra sidan vara betydelselöst om det publicerade värdet normalt är mycket stort. Ett fel på 100 000 kr skulle då aldrig upptäckas. För att avgöra om en förväntad avvikelse är stor eller liten dividerar man avvikelsen med det genomsnittliga publicerade värdet på KN8-nivå, på KN6-nivå, på SITC3-nivå, SITC2-nivå och på total införsel/utförsel. Om det förväntade felet utgör en stor procentuell andel av någon av dessa redovisningsnivåer antas posten ha stor effekt.

Olika redovisningsnivåer bedöms vara olika viktiga. Total införsel/utförsel bedöms vara allra viktigast. Ett misstänkt fel på t.ex. 0,1 % är därför allvarligare på total införsel/utförsel än på en SITC2-kod. Redovisningsnivåerna värderas enligt följande:

Total införsel/utförsel	(0,1)
SITC2	(0,2)
SITC3	(0,3)
KN6	(1,0)
Viktiga KN8-koder	(1,5)
Ej viktiga KN8-koder	(1000)

Siffrorna i parentesen anger t.ex. att 0,3 % fel på en SITC3-kod är lika allvarligt som 1,0 % på en KN6-kod av samma storlek.

Dessutom bör koder med större värden ha bättre kvalitet än koder med små värden. Detta gäller inom en redovisningsnivå. Det innebär att t.ex. 0,1 % fel är allvarligare på en stor KN6-kod en på en liten KN6-kod. Med ett framtaget Exceldokument kan man justera hur man värderar kvaliteten på

olika nivåer och på olika stora koder. En bild av detta dokument kan ses nedan. Talen anger hur stor procentuellt fel man kan acceptera på en viss redovisningsnivå och på en viss storlek på koden. Genom att ändra de fetmarkerade siffrorna längst ned samt f-värdet kan man se olika möjligheter att värdera kvaliteten på olika typer av koder.

När misstanke och effekt beräknats för varje post beräknas poängen enligt nedan:
poäng= misstanke *effektp

där p är en parameter som anger hur viktig effekten är relativt misstanken. På prisgranskningslistan finns en variabel som heter 'rank'. Denna får värdet 1 för den post som har högst poäng, 2 för den post som har näst högst poäng etc..

Prisgranskningens storleksklasser är frikopplade från storleksklasserna i valideringen. Om t.ex. 1 000 företag ska få utskick en månad så fördelas detta antal lika över granskarna (undantaget 5:an). Den granskare som har stora företag får dock färre företag eftersom dessa har fler poster. Den som har storleksklass 1 i valideringen får fortfarande de minsta företagen i prisgranskningen och den som har storleksklass 2 i valideringen får de näst minsta i prisgranskningen osv., men vissa företag som i valideringen ligger i 1:an kan i prisgranskningen hamna i 2:an osv. Det blir då svårare att följa upp företagen över tiden men även i valideringen sker förflyttningar mellan storleksklasserna från månad till månad.

6) Makrogranskning

En Excelfil med fem flikar genereras av ett SAS program:

KN4

KN2

Land

SITC värde

SITC vikt och kilopris

I varje flik är perioden 13 månader.

Månad 13 är publiceringsmånaden.

Månad 10-12 är revideringsmånader.

Månad 1-9 är referensmånader.

Det är månad 10-13 som är granskningsmånaderna.

Urvalskriterier:

KN4

För att KN4-nummer ska falla ut på granskningslistan krävs:

Att de under perioden totalt överstiger:

A. 1 000 000 kr i värde eller

1 000 kg i vikt eller

1 000 i annan kvantitet

Plus att punkt B, C eller D är uppfyllda

B. Höga värden:

Att värde, vikt, eller annan kvantitet under någon av granskningsmånaderna är 5 gånger högre än medelvärdet för de andra månaderna.

C. Låga värden:

Att värde, vikt, eller annan kvantitet under någon av granskningsmånaderna överstiger 20 miljoner samt är mer än 10 gånger lägre än medelvärdet för övriga månader. Eller att värde, vikt, eller annan kvantitet under någon av granskningsmånaderna överstiger 2 miljoner samt är mer än 30 gånger lägre än medlet för övriga månader.

D. Ovanliga värden:

Att observationer finns för endast 4 månader eller färre.

KN2

För att KN2-nummer ska falla ut på granskningslistan krävs att något av kriterierna A, B eller C är uppfyllt:

A. Höga värden:

Att värde, vikt, eller annan kvantitet under någon av granskningsmånaderna är 1,5 gånger högre än medelvärdet för de andra månaderna.

B. Låga värden:

Att värde, vikt, eller annan kvantitet under någon av granskningsmånaderna mindre än hälften av medelvikten för de övriga månaderna.

C. Ovanliga värden:

Att observationer finns för endast 4 månader eller färre.

Land

Alla länder faller ut men märkning sker enligt samma kriterier som för KN2.

Feltyper

A = Hög vikt

B = Hög kvant

C = Högt värde

a = Låg vikt

b = Låg kvant

c = Lågt värde

X = Handel på få månader

Markeringar i arbetet med makrogranskning

När man granskar ska man markera alla fel i KN4 och KN2 samt skriva korta kommentarer till hur felet har behandlats.

0 = Posten är fortfarande osäker. Ex saknad rapport, ändring på väg in men har ej inkommit, ser "skumt" ut.

1 = Posten är godkänd efter kontroll. "Felet" ser ok ut.

2 = Posten är rättad. "Felet" är korrigerat.

Det bör anmärkas att nya metoder utvecklats som bygger på Select edit tekniken.

7) Momsgranskning

Enligt statistikförordningen ska varje nationellt ansvarig skattemyndighet månadsvis lämna statistikansvarig myndighet skatteuppgifter enligt momsdeklarationen om juridiska personer som bedriver handel med annat EU-land. Idag skickas dessa uppgifter veckovis till SCB från Skatteverket. Skatteuppgifterna används för att identifiera de företag som är uppgiftsskyldiga för Intrastat. Uppgifterna är därför avgörande för att få information om vilka företag som ska ingå i undersökningen och för att säkerställa kvaliteten i undersökningens dataunderlag. Data som levereras innehåller belopp som lämnats av företagen 16-556675-2860 i ruta 20 (Inköp av varor från annat EU-land) samt ruta 35 (Försäljning av varor till annat EU-land) i momsdeklarationen. Värdena i dessa rutor i momsdeklarationen ska ungefärligt motsvara de värden som lämnas i Intrastatrapporterna för in- och utförsel. Eftersom det räknas som ett skattebrott att lämna oriktiga momsuppgifter så är dessa naturligtvis av ganska god kvalitet. Ändå är det nödvändigt att SCB även granskar dessa uppgifter då vissa felaktigheter trots allt slipper igenom Skatteverkets kontroller.

Följande huvudsakliga problem kan utpekade för Intrastat när kvartalsredovisning infördes vid redovisning av momsuppgifter för de mindre och medelstora företagen fr.o.m. 2008:

- 1) Kraftigt retroaktiv uppgiftsskyldighet i Intrastat på grund av senare leveranser av momsuppgifter.
- 2) Minskad hjälpinformation i samband med skattningar av objektsbortfall och täckningsbortfall samt avstämning med inkomna Intrastatuppgifter på grund av saknade momsuppgifter vid aktuell månadpublicering.
- 3) Risk för minskad tillförlitlighet och större revideringar.

Kommentarer till de utpekade problemen:

Fastställande av uppgiftsskyldighet skulle eftersläpa den faktiska EU-handel kraftigt i tiden, och företagen skulle bli tvungna att lämna månadsvisa uppgifter retroaktivt. Redan idag irriteras företagen över att bli uppgiftsskyldiga ca två månader retroaktivt. Möjligen bör det undersökas om det på sikt enligt Intrastatförordningarna kommer att vara möjligt att förbigå den retroaktiva uppgiftsskyldigheten och maskinellt imputera värdena.

Skatteuppgifterna levereras veckovis till SCB:s mottagningssystem "Tratten". Månadens första leverans sker omkring den tolfte i månaden efter den aktuella redovisningsmånaden. Posterna som läses in i Intrastatsystemet varje vecka avser månadsvisa data för aktuell redovisningsperiod samt uppgifter avseende äldre månaders uppgifter. När det gäller de äldre perioderna handlar det oftast om korrigeringar/revideringar eller sent inkomna uppgifter till Skatteverket. Antalet inlästa poster varierar från ca 2000- 10000 poster vid respektive leveranstillfälle.

I samband med att inläsningen sker granskas uppgifterna av samlingsavdelningen på SCB. Adressuppgifter för nya uppgiftsskyldiga företag måste först hämtas från SCB:s företagsregister. Därefter stäms uppgifterna av mot eventuella ändringar av tidigare inkomna uppgifter. Det sistnämnda förfarandet genomförs för att korrigera de rättelser som inkommit till Skatteverket, men

som redan tidigare korrigerats manuellt i SCB:s system efter information från uppgiftslämnarna. Företag kan kontaktas per telefon för att kontrollera att det inte uppstått något fel i redovisningen till Skatteverket. Telefonkontakt sker enbart då det handlar om uppgiftsskyldiga företag för Intrastat med månadsuppgifter som överstiger fem miljoner SEK. Dock kontaktar SCB även de icke uppgiftsskyldiga företag som rapporterat ett månadsvärde som överstiger 4,5 miljoner SEK. För skatteuppgifter avseende äldre månader än den aktuella inläsningsmånaden måste startmånaden för ny uppgiftsskyldighet till Intrastat flyttas tillbaka manuellt så att företaget blir uppgiftsskyldigt fr.o.m. den faktiska månad som företaget överskridit tröskelvärdet, vid de fall företaget kommer att bli uppgiftsskyldiga i samband med inläsningen. I samband med kontakterna med företagen/eller Skatteverket kontrolleras skattevärdena även för att upptäcka värden som hamnat i fel ruta i momsdeklarationen, att införselvärden som registrerats i ruta 20 inte är relaterade till utförsel och tvärtom. Vidare kontrolleras även att de nya företagen inte avser överlåtelser från ett organisationsnummer till ett annat, och att företagets organisationsnummer inte ingår i ett så kallat momsgruppsnummer (en speciell sorts organisationsnummer som avser flera vanliga organisationers redovisade handel).

För bortfallsföretagen görs en särskild granskning av momsuppgifterna (skattevärdena). Det första granskningstillfället sker då i samband med den första momsinsläsningen i månaden. För dessa företag görs jämförelser mellan aktuellt månadsvärde och snittet av närmaste sexmånadersperiod. En lista tas fram med företag som har olika typer av misstänkta fel. Följande typ av avvikelser granskas (X and Y kan ställas in efter behov):

Feltyp 1:

Momsvärdet är X procent större än snittet för de sex senaste månaderna och är större än Y.

Feltyp 2:

Företaget saknar momsvärden för den senaste sexmånadersperioden, och har ett momsvärde större än Y.

Feltyp 3

Företaget är tidigare inte uppgiftsskyldigt, och har ett momsvärde större än Y.

Företag som lämnat ett avvikande skattevärde för den senaste månaden, företag som lämnat ett högt skattevärde, men tidigare lämnat nollvärden (senaste halvårsperioden) samt nytilkomna företag som inte lämnat skatteuppgifter tidigare kontrolleras alltså i denna granskning.

Även en samgranskning mellan Intrastat- och momsvärden görs. Syftet med denna samgranskning att säkerställa att de uppgifter som lämnas till Intrastatundersökningen värdemässigt stämmer överens med värdet på den faktiska in- och utförseln till andra EU-länder. Granskningen har också till syfte att kontrollera att rätt handel mäts i undersökningen, att företagen inte rapporterar handel utanför EU eller missar redovisa handel med andra EU-länder.

Granskningen kan dels göras av enskilda avvikelser som lämnas av handläggare på ämnesenheten till momsgranskningsgruppen i Intrastatproduktionen, då de upptäcker att ett företags skattevärde och Intrastatvärde skiljer sig väsentligt åt, och misstänker felaktig rapportering. Personalen väljer då att antingen att gå vidare med ärendet och skicka en förfrågan till företaget, eller att bedöma att differensen är rimlig. Granskningen görs även kontinuerligt genom granskning av tremånadersperioder. Listor med de största differenserna skapas enligt följande:

- Något av Intrastatvärdet eller momsvärdet saknas.

- Stor absolut avvikelse mellan Intrastat och moms.
- Stor procentuell avvikelse mellan Intrastat och moms.

En förfrågan till företagen skickas ut med ca två veckors svarstid. Emellertid brukar företagen inte ha möjlighet att identifiera orsaken till skillnaden på bara två veckors, utan begär ofta en längre svarstid. Anledningen till detta är oftast att de stora företag som främst granskas har svårigheter att identifiera anledningen till felrapporteringen. Orsakerna till skillnader mellan Intrastat och moms kan vara skillnader som uppstår beroende på:

- Definitionsskillnader mellan Intrastat och moms,
- Fel och/eller bortfall i Intrastatuppgifterna
- Fel i momsuppgifterna

Vid fel i Intrastatuppgifterna ombeds företagen att antingen sända tilläggsrapporter eller rättelserapporter för de perioder felaktig rapportering inträffat. Hävdar företaget att felet beror på felredovisade momsuppgifter i skattedeklarationen ombeds de sända kopior på de rättelser de sänder till Skatteverket.

8) Komplettering för partiell redovisning (ofullständiga rapporter)

Med ofullständiga rapporter menas att företag endast inkommit med delar av sin handel. Partiellt bortfall i form av till exempel saknade varukoder behandlas inte här. Någon systematisk kontroll av om en företagsrapport är fullständig görs genom företagsgranskning och granskning mellan moms- och Intrastatvärdet. Korrigeringar av ofullständiga rapporter kan göras i Intrastatsystemet genom manuella kompletteringar (tillägg) av total in- respektive utförsel för respektive företag och period.

I de fall ett företag har rapporterat totalvärde till snabbstatistiken, men inte lämnat en fullständig detaljrapport för en viss månad, kan en komplettering göras genom att värdet från snabbstatistiken jämförs med de inkomna detaljrapporterna. I de fall då företagen har lämnat avvikande uppgifter mellan snabbstatistiken och detaljstatistiken analyseras skillnaden om den överstiger 10 miljoner kr, och beslut tas om företaget ska kompletteras eller inte (med skillnaden mellan snabbvärdet och detaljvärdet).

Ett SAS program finns idag för att plocka ut potentiella kritiska kompletteringsföretag (de s.k. prio-företagen i snabbstatistiken). Vid matchningen mot snabbstatistikens värden faller en hel del uppgifter ut på listan, men endast ett fåtal blir användbara för kompletteringar. Detta beror på att snabbstatistikens värden registreras vid ett mycket tidigare tillfälle och en del av uppgifterna inte är aktuella längre. Det kan exempelvis ha skett en överlåtelse, företaget ha upphört, eller värdet som angavs i snabbstatistiken kan helt enkelt ha varit felaktigt.

Själva kompletteringsprocessen är koncentrerad till en dag i samband med pubidkörningen vilket innebär att tidspressen är stor och det finns risk för felhantering. Denna process behöver därför till viss grad automatiseras för att höja kvaliteten.

9) Publicerings- och bortfallskörning

Beskrivning av publiceringskörningen och bortfallsapplikationen

Inför varje publiceringsomgång görs först en publiceringskörning där bl.a. data flyttas från Intrastat till databasen Uttag och markeras med aktuellt publiceringsid. När publiceringskörningen är klar och har nått en viss statusnivå görs bortfallskörningar via bortfallsapplikationen i SAS.

Med en publiceringskörning avses en produktionskörning för data vid en viss given tidpunkt, som direkt/indirekt ska ingå i den period som aktuell publiceringsmånad inbegriper. Estimationssystemet (bortfallsapplikationen) kan processas först efter att en publiceringskörning har genomförts fram till en viss statusnivå. Varje specificerad publiceringskörning tilldelas ett publiceringsid (pubid).

Förutsättningar för att skapa ett pubid:

1. Momsfilen för den aktuella månaden måste vara inläst.
2. Tabellen IntrastatKmpl i Intrastat måste vara uppdaterad. Tabellen innehåller månadsvärden för införsel och utförsel på företagsnivå, och är inte uppdelad på vara och land. Tabellen kan användas för manuell komplettering av företag med ej komplett rapportering eller för företag med objektsbortfall.
3. Statusvariabeln för pubidkörningen ska ha nått status=50 innan estimationssystemet kan startas.

Samtidigt som ett nytt pubid skapas, raderas idag normalt det pubid som skapades två månader bakåt i tiden. Anledningen är att programmet kör igenom samtliga godkända pubiden. Ju fler godkända pubiden, desto längre körningstid. Dessutom tar pubiden stor plats i databaserna. Ett pubid innehåller uppgifter för de senaste tre kalenderåren.

Fr.o.m. hösten 1999 exekveras bortfallsapplikationen via klickbart interface i SAS/AF.

Bortfallsapplikationen avser ett makrosystem i SAS, och har i huvudsak följande grundläggande funktioner:

1. Hämtar data från en MSSQL databas.
2. Granskar de inlästa momsvärdena för de företag som är objektsbortfall eller täckningsbortfall.
3. Skattar varje bortfallsföretags totala handel samt väljer imputeringsmetod.
4. Fördelar de skattade värdena på varor och länder och räknar om fakturavärden till statistiska värden.
5. Läser tillbaka data till en MSSQL databas (databasen UTTAG, tabellen IntrastatBortPub).
6. Tar fram bortfallsresultat och outputdata för uppföljning.
7. Uppdaterar vitesregister, vissa andra tabeller i databaserna Uttag och Intra samt styrfiler för skattningar med metod 5.

Punkt 6 och 7 ingår inte i den makromiljö som steg 1-5 gör, utan avser mer fristående program.

10) Publiceringsgranskning

Varje månad publiceras detaljerad statistik för utrikeshandel med varor. Den senaste månaden som publiceras är två månader tillbaka i tiden (t-2) och samtidigt revideras tre månader (t-3 till t-5). EU-handeln (Intrastat) kompletteras samt bortfallskorrigeras, både för undertäckning och för objektsbortfall. Följande övergripande produktionsmoment utförs av ämnesenheten i samband med outputgranskningen:

- Kompletteringskontroll (kontroll av manuella kompletteringar (för ej komplett handel)
- Momsgranskning (granskning av momsvärden för bortfallsföretag)
- Granskning av skattade bortfallsföretag (mikronivå)
- Granskning av skattad handel på detaljnivåer (makronivå)

Analyser av storleksnivåer för vägt och ovägt bortfall samt jämförelser av totala värden per flöde med Snabbstatistiken görs också.

Systemet genererar momsgranskningslistor för företag som ska skattas för objektsbortfall eller täckningsbortfall, där företag med moms överstigande 5 miljoner kronor granskas. Om fel upptäcks så ska dessa korrigeras direkt i applikationen.

Granskningen av skattade värden på mikronivå görs dels av de värdemässigt största företagen, s.k. Ryggradsföretag (företag som under ett år har ett handelsvärde som >30 miljoner kronor per månad) men också dels för skattade värden som överstiger 30 miljoner kronor per månad för de företag som inte är Ryggradsföretag.

Granskningen av skattade värden på makronivån görs bl.a. genom att studera andel skattad handel för olika varunivåer kombinerade med land. Men granskningen görs också av de största skattade detaljvärdena.

Rutinerna vid produktionskörning är i dagsläget väl inarbetade och förhållandevis effektiva vad gäller både tidsåtgång och möjligheter att upptäcka eventuella fel. Genom ökad automatisering har även riskerna att begå slarvfel minskat. Rutinerna är även väl dokumenterade och dokumentationen uppdateras kontinuerligt. Bortfallskörningen är själva kärnan i produktionskörningen – det är här som ny information skapas och beslut måste fatta om kompletteringar ska användas samt om extrema momsvärden ska accepteras att ligga till grund för bortfallsskattningar. Det är extra viktigt att överblicka processen i detta steg då det inte handlar om att endast överföra data, utan om att skapa nya data. Därför blir insatser i detta steg extra viktiga.

I samband med outputgranskningen görs även jämförelser mellan månadsutfallet och utfallet från snabbstatistiken som ju tagits fram en månad tidigare för samma månad.

Extrastat

Bortfallsuppföljning:

Ett företag har 11 dagar på sig att komma in med den kompletterade tulldeklarationen innehållande statistiken. Om deklarationen inte inkommit inom den tiden skickas en underrättelse om förrättningsavgift. Kommer deklarationen in inom 8 dagar, debiteras företaget 400 kr som förseningsavgift och 800 kr om deklarationen inte inkommit inom de 8 dagarna. Efter detta skickas ett vitesföreläggande på 5 000 kr, där företaget får 8 dagar att inkomma med deklarationen. Det är länsrätten som bedömer huruvida avgifterna skall utgå el inte och kronofogden som kräver in pengarna. Efter 6 veckor från den dag då deklarationen skulle ha inkommit men fortfarande inte gjort detta sköntulltaxeras ärendet och då utgår 20 % ytterligare på avgifterna.

Granskning:

Data granskas på mikronivå hos Tullverket (i princip som beskrivna delarna 2-5 i Intrastat men utan Select edit) före leverans till SCB. Av tradition är importuppgifterna ofta av bättre kvalitet än

exportuppgifterna då Tullverket prioriterar kontroll av dessa då uppbörd påförs importerade varor. Extrastatuppgifterna leveras till SCB omkring 17 dagar efter referensmånaden.

Hos SCB utförs kompletterande mikrogranskning samt makrogranskning (som del 6 i Intrastat). Parallellt med den s.k. makrogranskningen på olika varuaggregat granskas de 20 värdemässigt största varuposterna för import och de 20 värdemässigt största varuposterna för export för den aktuella publiceringsmånaden. Om varuposter misstänks vara felaktiga kontaktas Tullverket och eventuella rättningar görs i Extrastatdatabasen. Även steg 10 i Intrastat – publiceringsgranskning – utförs för uppgifter i Extrastat.

Eftersom Extrastat avser en totalundersökning görs idag inga bortfallsskattningar i Extrastat. Man har dock på senare tid kunnat påvisa en hel del ”sent inkommen handel vid tidiga versioner av data”, varför man övervägt att i framtiden införa någon form av imputeringsförfarande för ”sent inkommen handel” i form av imputeringar för objektsbortfall samt partiellt bortfall.

Särskilda varuförflyttningar

Granskning och imputering för objektsbortfall eller partiellt bortfall görs manuellt. Detta görs genom att titta på tidigare inkomna rapporter och historiska data.

Varuområde	Beskrivning av insamlingsprocessen
1. Industrianläggningar	Validering och granskning av enhetspriser görs.
3. Fartyg	Enbart svenska juridiska personer registreras. Dubblettkontroller görs dels genom manuella kontroller av dubbla signalbeteckningar i Access samt dels via dubblettkontroller i Intrastat- och Extrastattabellerna efter inläsning av data från Accessdatabasen. Validering och granskning av enhetspriser görs. Manuella imputeringar vid bortfall. Imputerat värde med hänsyn tagen till tillverkningsår och objekttyp.
4. Flygplan	Enbart svenska juridiska personer registreras. Dubblettkontroller görs, via manuella kontroller av dubbla registerbeteckningar samt via dubblettkontroller i Intrastat- och Extrastattabellerna efter inläsning av data från Accessdatabasen. Validering och granskning av enhetspriser. Manuella imputeringar vid bortfall. Imputerat värde med hänsyn tagen till tillverkningsår och objekttyp.
6. Förråd ombord	Dubblettkontroller görs via maskinella kontroller genom ett SAS-program som matchar organisationsnummer och månad. Leveranser av förråd ombord kontrolleras genom granskningslistor per företag i Accessdatabasen. Validering och granskning av enhetspriser görs. Manuella imputeringar vid bortfall genom föregående månads värde och vikt.
10. Elektricitet	Validering och granskning av enhetspriser görs. Manuella imputeringar vid bortfall genom föregående månads värde och vikt.

Snabbstatistik

Snabbstatistiken avser en tidig publicering av aggregerad statistik (publiceras 25 dagar efter referensmånaden) om total import, total export samt handelsnetto (total export – total import). Statistiken bygger på insamlade data i Intrastat, Extrastat samt Särskilda varuförflyttningar.

Det första som görs i början av produktionsmånaden är att en ny publiceringsmånad (månad t) initieras och ett program i SAS exekveras som rangordnar företagen och ger varje företag ett prionummer (ju lägre prionummer desto högre prioritet). Det som påverkar hur hög prioritet ett företag får beror på hur stort företaget är och hur varierande handel företaget har. De värdemässigt största och mest varierande företagen får alltså högst prioritet (lägst prionummer).

Från och med den 17-19:e i produktionsmånaden kommer det egentliga produktionsarbetet igång då bl.a. Extrastatposter från Tullverket läses in i Extrastatdatabasen, och viss övergripande mikrogranskning av Extrastatdata görs (se även Extrastat) i samband med att de 20 värdemässigt största varuposterna för import och de 20 värdemässigt största varuposterna för export granskas för den aktuella publiceringsmånaden t. Om varuposter misstänks vara felaktiga kontaktas Tullverket och eventuella rättningar görs i Extrastatdatabasen.

Omkring den 19:e i produktionsmånaden skall insamlingsavdelningen vara klar med valideringsgranskning, och dubblettkontroll av Intrastatdata. Ämnesenheten läser samma dag in detaljstatistiken (och särskilda poster från Extrastat, Intra-SAD-poster) till snabbstatistiksystemet för månad t-2, och gör den första överföringen av uppgifter från Intrastat till snabbstatistikdatabasen för månad t (överföring 1).

Från den 19 till den 24 i månaden registreras sent inkomna pappersrapporter och uppgiften om totalt fakturerat värde per flöde och för företag. Under samma period registreras även inkomna svarsuppgifter för påminnelser. Påminnelsen avser enbart företag med prioritet 1-500 och sker via telefon, fax eller e-post. Det handlar här om de 500 viktigaste uppgiftslämnarna av införsel och de 500 viktigaste uppgiftslämnarna av utförsel, det vill säga de totalt 1 000 viktigaste uppgiftslämnarna i Intrastat, som den huvudsakliga produktionen kommer att baseras på. Kring den 21:a i månaden levereras en lista med uppgifter om transaktioner rörande fartyg och flygplan, som sedan registreras i snabbstatistiksystemet.

När överföring 1 är gjord och samtliga sent inkomna blanketter är registrerade kan granskningen börja. Summa fakturerat värde per flöde för varje företag avseende månad t granskas genom sju olika kontroller (Kontroll 1-7). Eventuella rättningar vid granskningen görs i företagsbilden i snabbstatistiksystemet.

Den granskning som sker efter överföring 1 avser de nedan beskrivna kontrollerna 1-5:

Kontroll 1: Företag med avvikelser > 50 miljoner kronor mot medelvärdet av de fyra föregående månaderna.

Kontroll 2: Företag med avvikelser > -50 miljoner kronor mot medelvärdet av de fyra föregående månaderna.

Kontroll 3: Företag med höga värden, både stora absoluta avvikelser och procentuella avvikelser mot medelvärdet av de fyra föregående månaderna och som inte faller ut i kontroll 1.

Kontroll 4: Företag med låga värden, både stora absoluta avvikelser och procentuella avvikelser mot medelvärdet av de fyra föregående månaderna och som inte faller ut i kontroll 2.

Kontroll 5: Avser företag som haft någon form av organisationsförändring under de senaste fyra månaderna. Om det förekommer rapportering för ett nyregistrerat företag som inte har något värde i detaljstatistiken (t-2) flyttas dess värde manuellt till det avregistrerade företaget.

Den 24:e i månaden görs överföring 2 för månad t. Efter denna överföring görs kontroll 1-4 för de nytillkomna företagen samt kontroll 6-7:

Kontroll 6: Avser de värdemässigt största och viktigaste Intrastatföretagen (prioritet 1-20 för införsel och prioritet 1-20 för utförsel).

Kontroll 7: Slutgiltig granskning för varje företag (kontroll 1-4 som ovan).

När påminnelsearbetet och granskningen anses vara klara exekveras ett skattningsprogram i SAS där skattningar av totala värden för månad t beräknas. Detta görs kring den 24:e i månaden.

Därefter startar de moment som mer har att göra med publicering och leveranser, inklusive ett moment där säsongrensning av data för beräkning av export, import och handelsnetto sker. Samma dag som publiceringen av snabbstatistiken för månad t levereras en fil till Eurostat. Filen innehåller totala import- och exportvärden för den senaste snabbstatistikmånaden fördelad på Intrastat och Extrastat samt Extrastatdata fördelad på ensiffriga SITC-koder. Samma dag som publiceringen av snabbstatistiken för månad t görs, sker även den första publiceringen av detaljstatistiken för månad t-1. I samband med de två publiceringarna levereras data till ECB och Eurostat.

Skattningsförfarandet i form av uppräknings med s.k. tillväxtfaktorer i Snabbstatistiken beskrivs närmare under avsnitt 3.1

Kvartalspublicering av volymindexbaserad statistik

Syftet med Volymindexberäkningar för utrikeshandeln med varor är att beräkna värdeutvecklingen i fasta priser, dvs. volymutvecklingen. Härigenom förbättras analysunderlaget för statistikanvändarna genom att man särskiljer värdeutvecklingen i löpande priser (som redovisas i utrikeshandelsstatistiken) i en volymkomponent och indirekt en ”priskomponent”. Separata beräkningar görs kvartalsvis för varuexport respektive varuimport.

Den kvartalsvisa publiceringen av volymindexbaserad statistik består i huvudsak av en leverans av indextal från ES/PR, beräkning av värden i fasta priser samt kvartalsleveranser och kvartalspublicering.

En särskild granskningsrutin av indextalen tillämpas. En kontroll görs att de index som finns i en särskild tabell (IndexGrund) är samma som kvartalsgenomsnittet multiplicerat med föregående års decemberindex. Detta ska sedan divideras med föregående års genomsnittsindex.

Exempel (indextal=113,613):

Kvartalsgenomsnittet är 121,781, decemberindexet är 83,119 och årsgenomsnittet är 89,095.

Det framräknande indexet blir alltså:

Steg 1: $(121,781 * 83,119) / 100 = 101,223$

Steg 2: $(101,223 / 89,095) * 100 = \mathbf{113,613}$

En annan variant för att räkna ut index är $(\text{kvartalsindex} * \text{decemberindex}) / \text{årsindex}$, det ger:
 $(121,781 * 83,119) / 89,095 = \mathbf{113,613}$

Vid den kvartalsvisa beräkningen av varuexportens och varuimportens volymutveckling jämförs det aktuella kvartalet – uppräknat till helårsnivå – med närmast föregående helår. För varje varugrupp enligt KN-nomenklaturen (den mest detaljerade varugrupsindelningen i utrikeshandelsstatistiken; ca 9 400 varugrupper) beräknas kvartalets värde i föregående års genomsnittspris genom att dividera kvartalets värde i löpande priser med prisutvecklingen mellan perioderna (indextal från PPI).

Prisutvecklingen beräknas för respektive varugrupp enligt följande. Endera med hjälp av från Prisenheten vid SCB direktinsamlade data om prisutvecklingen för varugruppen enligt KN 8 eller KN 4 eller – om sådana uppgifter inte finns tillgängliga - med hjälp av Prisenhetens beräkningar av SPIN-områdets prisutveckling där denna appliceras på de KN 8-koder som ingår i varugruppen i fråga. I vissa fall kan även annan prisinformation användas, t.ex. uppgifter om enhetsvärdeutvecklingen (enhetsvärde=värde dividerat med kvantitet för respektive varugrupp).

På basis av framräknade uppgifter för varje varugrupp i KN avseende kvartalets värde i löpande priser, kvartalets värde i föregående års priser och föregående års värde i löpande priser bildas för olika summeringar av KN-varugrupper (grupper enligt SITC och SPIN) värdeindex, prisindex (enligt Paasches formel) samt - med utgångspunkt från framräknade värdeindex och prisindex - volymindex (enligt Laspeyres formel) för kvartalet jämfört med föregående helår.

Orsaker till avvikelser mellan publicerade fastprisberäkningar hos ES/UI och NR
Beräkningarna över varuexportens och varuimportens volymutveckling ingår som underlag i nationalräkenskapernas kvartalsvisa beräkningar av BNP (bruttonationalprodukten). Uppgifterna som redovisas i HA23SM skiljer sig i regel något från de uppgifter om varuexport och varuimport som redovisas i nationalräkenskapernas beräkningar. Detta hänger bl.a. samman med olika definitioner och avgränsningar av varuexport- och varuimportbegreppen i utrikeshandelsstatistiken och nationalräkenskaperna. Vidare redovisar utrikeshandelstatistiken efter s.k. statistiskt värde medan nationalräkenskaperna numera redovisar efter fakturavärde.

UI levererar vid respektive kvartalsberäkning ofta till NR uppgifter med värden i löpande och fasta priser som sedan kommer att ligga som direkt underlag (efter gjorda vidarebearbetningar med kedjning osv.) för UI:s egen publicering av volymindex och värdeindex totalt och fördelat på olika varugrupper enligt SITC och SPIN. NR:s publicering sker dock i normalfallet tidigare än UI:s publicering om än i mer aggregerad form.

En mer ingående beskrivning av indexmåttens görs närmare under avsnitt 3.1

3 Statistisk bearbetning och redovisning

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

De skattningar som utförs görs i Intrastat för handeln med länder inom EU. Skattningarna avses bortfalls estimation och omräkningar till statistiskt värde.

Skattningar av bortfallet

Skattningarna för bortfallet och den handel som ligger under cutoff-gränserna (cutoff-delen) skattas i princip genom följande två huvudsakliga steg:

steg 1: Skattning av total handel per företag och flöde (införsel/utförsel).

steg 2: Fördelning av den skattade totala företagshandeln på varukod (KN8) kombinerat med 1 landskod.

För att kompensera för svarsbortfallet på total företagsnivå (steg 1) används följande fem alternativa imputeringsmetoder:

- 1. Framskrivning med Exponential Smoothing utan säsongskomponent
- 2. Framskrivning med Exponential Smoothing med säsongskomponent
- 3. Skattning med momsvärden (EU-handel angiven i momsdeklarationen)
- 4. Manuell imputering
- 5. Genomsnittliga totala företagsvärden med säsongskomponent

För att skatta handeln under tröskelvärdena används följande två alternativa imputeringsmetoder:

- 1. Skattning med momsvärden (EU-handel angiven i momsdeklarationen) –som 3 ovan
- 2. Justerade momsvärden per företag avseende föregående års motsvarande perioder.

Definitioner av de fem olika bortfallsmetoderna som används idag:

1. Framskrivning genom Exponential Smoothing utan säsongskomponent

$$\hat{y}_{fim} = \alpha y_{i(m-1)} + (1 - \alpha) \hat{y}_{fi(m-1)}$$

\hat{y}_{fim} skattat värde månad m för företag i

$y_{i(m-1)}$ faktiskt värde månad $m-1$ för företag i

$\hat{y}_{fi(m-1)}$ skattat värde månad $m-1$ för företag i

där α är en konstant som kan anta värdet $0 < \alpha < 1$. Vi använder idag $\alpha = 0,2$ (SAS default värde).

2. Framskrivning genom Exponential Smoothing med säsongskomponent

$$\hat{y}_{f,i,m} = \hat{y}_{fim} \hat{s}_m$$

\hat{y}_{fim} skattat värde månad m för företag i (enligt metod 1)

\hat{s}_m säsongskomponent för månad m

3. Imputering genom månadsvisa momsuppgifter

$$\hat{y}_{(VAT)im} = x_{im}$$

x_{im} moms värde för månad m för företag i .

4. Manuell imputering

Manuella imputeringar görs normalt vid partiellt bortfall, men kan ibland även användas vid objektsbortfall.

5. Genomsnittligt månadsvärde med säsongskomponent

$$\hat{y}_{(a)im} = \bar{z}_{im} \cdot \hat{s}_m$$

$\bar{z}_{im} = \frac{1}{n} \sum_{t=m-12}^{m-1} z_{it}$ skattat månadsgenomsnitt för månad m för företag i baserat på totalvärden den senaste tolv månadersperioden

\hat{s}_m säsongskomponent för månad m (som i metod 2)

n antal inkomna månader där värdet är >0 för företag i för den senaste tolv månadersperioden

Om $n < 3$ under den senaste sex månadersperioden resulterar skattningen i ett nollvärde.

Definition av metodval

När skattningarna är framtagna för metod 1-3 görs ett val av vilken skattningsmetod som ska väljas för ett företag för en viss månad. Vid manuell imputering väljs ingen annan skattningsmetod än denna. Skattningar med metod 5 ingår heller inte i detta modellval, utan fungerar som en slags "reservmetod" såvida moms saknas och kriterierna för metod 1-2 inte infrias.

För att få ett mått på hur bra de olika skattningsmetoderna fungerar på företagsnivå beräknas skattningar för sex månader före den aktuella perioden. Dessa skattningar jämförs sedan mot rapporterade värden för samma månader, och den skattningsmetod som ger den minsta absoluta medeldifferensen (medelvärde av de absoluta differenserna mellan skattat värde och rapporterat värde över månaderna) väljs sedan för aktuell period. Skattningarna av de sex månaderna före aktuell period görs på samma sätt som för den aktuella månaden i fråga.

Medeldifferensen kan också uttryckas på följande sätt; Låt y_{im} vara total införsel eller utförsel för företag i , månad m och låt \hat{y}_{im} vara skattad total införsel eller utförsel för företag i , månad m . Låt vidare $d_{im} = y_{im} - \hat{y}_{im}$ vara differensen mellan rapporterat värde och skattat värde för företag i , månad m . Skattningarna och differenserna beräknas för varje flöde för sig. Medeldifferensen, för företag i , av de absoluta differenserna kan då skrivas som:

$$\bar{d}_i = \frac{\sum_{u=m-6}^{m-1} |d_{iu} \cdot V_{iu}|}{\sum_{u=m-6}^{m-1} V_{iu}}$$

där $V_{iu} = 1$ om företaget har både skattat och rapporterat värde för månad u och $V_{iu} = 0$ annars. Om ett skattat eller rapporterat värde saknas för någon metod eller månad för ett företag sätts differensen, d_{iu} , till "missing value" för den månaden. Medeldifferensen, \bar{d}_i , beräknas endast om minst tre av differenserna d_{iu} är skilda från "missing value". Medeldifferensen beräknas för varje skattningsmetod.

Om medeldifferenserna för de tre skattningsmetoderna är skilda från "missing value" väljs den av de tre metoderna som har den minsta medeldifferensen. Om villkoren är uppfyllda för två alternativ väljs den av de två metoderna som ger den minsta genomsnittliga differensen. Om villkoren är uppfyllda för ett alternativ eller inte uppfyllt för något alternativ väljs metod 3.

Vad gäller handeln under cutoff-delen görs inget automatiskt metodval. Metod 2 för handeln under cutoff är precis som metod 1 snarlik metod 3 för bortfallsskattningarna, men avser justeringar av föregående års värden.

Steg 2 (fördelning av den skattade totala företagshandeln på varukod kombinerat med landskod) kan sedan i sin tur delas in i följande två typfall:

1. Fördelning av den skattade totala företagshandeln på varukod kombinerat med landskod när historik finns.
2. Fördelning av den skattade totala företagshandeln på varukod kombinerat med landskod när historik saknas.

Efter att företagets handel skattats totalt (steg 1) fördelas företagets skattade totala införsel och/eller utförsel för kombinationen av KN8 och land. Fördelningen på varukoder och länder görs med hjälp av fördelningsnycklar som i första hand bestäms av hur företaget tidigare rapporterat (företag med historik) och i andra hand bestäms av hur liknande företag rapporterat (företag utan historik). De företag som ligger under exkluderingsgränsvärdet skattas med momsavgifter, och handeln fördelas på varukoder och länder enligt en fördelningsnyckel som beräknas med hjälp av s.k. "liknande företag". Även för uppgiftsskyldiga företag som saknar historik (kritiska bortfallsföretag) fördelas handeln på varukoder och länder enligt en fördelningsnyckel som beräknas med hjälp av s.k. "liknande företag".

1. Fördelning av skattad handel för företag med historik

Fördelning enligt historik baseras idag på de senaste tolv månadernas handel. Villkoret var är att minst en rapporterad månad måste finnas för att historik ska kunna användas. De maximalt tre månaderna närmast den aktuella publiceringsperioden används sedan för att beräkna en fördelningsnyckel för företaget. För varje företag bestäms en fördelningsnyckel där varje värde i nyckeln beräknas som kvoten av värdet för kombinationen vara och land och värdet av all varuhandel. Med hjälp av dessa framräknade andelar fördelas sedan företagets skattade totala månadsvärde på varor och länder. Införsel och utförsel behandlas separat.

Exempel

Antag att företag i har rapporterat värden för månad $m-3$ till och med månad $m-1$ och låt $y_{ij(m-u)}$ beteckna värdet av handeln som företag i haft under månad $m-u$ med vara*land kombinationen j . Andelen av handeln som ska fördelas på vara*land kombinationen j , p_{ijm} , skattas med:

$$\hat{p}_{ijm} = \frac{\sum_{u=1}^3 y_{ij(m-u)}}{\sum_{u=1}^3 \sum_{j=1}^J y_{ij(m-u)}}$$

Värdet av handeln för företag i med vara*land kombinationen j under månad m , y_{ijm} , skattas med

$$\hat{y}_{ijm} = \hat{p}_{ijm} \hat{y}_{im}$$

där \hat{y}_{im} är skattad total införsel eller utförsel för företag i för den aktuella månaden.

Om företaget exempelvis har rapporterat endast två tidigare månader, så bestäms andelarna enligt dessa månader. Fördelningsnyckeln bestäms alltså av de månader som finns tillgängliga med de kriterier för antal månader som beskrivs ovan.

2. Fördelning av skattad handel för företag utan historik

Om historik saknas fördelas total skattad in- och/eller utförsel enligt handel för liknande företag. Företagen delas in i homogena grupper och en fördelningsnyckel för vara*land kombinationer tas fram i varje grupp. Med homogena grupper avses att företagen i en grupp handlar med samma varor eller har samma handelsmönster. Grupperna indelas efter storlek (enligt årsmässig införsel/utförsel) och företagets branschtillhörighet. Alla företag delas in i storleksfördelade grupper, och bortfallsföretagen (som saknar historik) samt de företag som ligger under tröskelvärde får sin handel fördelad på varor och länder enligt gruppens fördelningsnyckel. Fördelningsnyckeln i en grupp bestäms av de svarande (redovisande företagen) i gruppen.

Företagen indelas i tre storleksklasser (enligt årliga momsvärden) för införsel och tre för utförsel (<4 miljoner kr, 4-40 miljoner kr, >40 miljoner kr). Därefter sker en gruppering enligt följande steg

1. Företagen delas in i branscher på tresiffrig SNI, härnäst kallad SNI3, och deras handel grupperas på tresiffrig SITC (Standard International Trade Classification), härnäst kallad SITC3.
2. Företagens branschtillhörighet enligt SNI-klassificeringen jämförs med den faktiska handeln.
3. SITC3-handeln inom respektive bransch översätts till SPIN3 (varu-SNI)
4. De SPIN3-koder med högst belopp anses vara representativa för branschen och jämförs med andra branscher för att hitta liknande handelsmönster.
5. Grupperna skapas manuellt på så sätt att branscher med liknande handelsmönster slås ihop. Varje grupp ska bestå av minst fem företag där inget av de i gruppen ingående företagen får utgöra en större handelsandel än 50 procent. Om ett företag utgör en större andel än 50 procent av gruppens total, ska dess handel inte medräknas i gruppen. De branscher som innehåller mindre än fem företag eller som inte kan slås ihop med andra branscher läggs i en restgrupp.

För varje grupp av svarande företag bestäms en fördelningsnyckel med andelar per vara kombinerat med land. Varje värde i en nyckel beräknas som kvoten mellan två summor för företagsgruppen, värdet av vara kombinerat med land i täljaren och värdet av all varuhandel i nämnaren. Införsel och utförsel behandlas separat men beräkningarna hanteras på samma sätt.

En grupp svarande företag indiceras med g och har en gemensam nyckel f_{gj} enligt nedan, där summan över i avser företag som tillhör gruppen (gruppstillhörighet betecknas med \in)

$$f_{gj} = \frac{\sum_{i \in g} y_{ij}}{\sum_{i \in g} \sum_{j=1}^J y_{ij}} = \sum_{i \in g} w_i p_{ij}, \text{ för } j=1, \dots, J$$

där $w_i = \frac{t_{i\cdot}}{\sum_{i \in g} t_{i\cdot}}$ och $p_{ij} = \frac{y_{ij}}{\sum_{j=1}^J y_{ij}}$ och där $t_{i\cdot}$ är totala införseln eller utförseln för företag i , det

vill säga $t_{i\cdot} = \sum_{j=1}^J y_{ij}$.

Gruppnyckeln är ett vägt medelvärde av de enskilda nycklarna. Företag i har en vikt w_i som är proportionell mot företagets handelsvärde, och är lika med företagets andel av gruppens totala införsel (utförsel).

Skattningar av statistiskt värde

Det statistiska värdet redovisas till EU, och används vid publicering av svensk import- och exportstatistik med varor. Statistiskt värde består av varans fakturerade värde exklusive moms och punktskatter. Uppgiftsskyldiga företag i det svenska Intrastatsystemet redovisar idag av förenklingskäl månadsvisa uppgifter om fakturavärde, men inte uppgifter om statistiskt värde. Istället estimerar SCB det statistiska värdet, baserat på en specifik undersökning. Undersökningen avser kombinerat cutoff-urval (uppgiftsskyldighet) och sannolikhetsurval (frivillig basis) där s.k. omräkningsfaktorer beräknas. Undersökningen är mycket resurskrävande och genomförs vart 5-7 år.

1) De värdemässigt största företagen (uppgiftslämnarplikt):

Intrastatföretag som har en årlig utförsel (fakturerat värde) på minst 150 miljoner kronor i utförseln, och/eller 80 miljoner kronor i införseln har enligt 3 § i SCB:s författningssamling (SCB-FS 2004:23) uppgiftsskyldighetsplikt att för en redovisad Intrastatmånad även redovisa uppgifter om statistiskt värde. Dessa tröskelvärden är framtagna att motsvara 70 procent av det totala införsel- respektive utförselvärdet i Intrastat. Omkring 1 400 unika företag ingick primärt i denna grupp vid 2007 års undersökning.

2) Sannolikhetsurval av företag som inte täcks in i 1) (frivillighet)

Betydande Intrastatföretag för vissa viktiga varugrupper, men som värdemässigt inte tillhör gruppen med de 70 procent största, och som inte omfattas av obligatorisk uppgiftslämnarplikt. Omkring 1 100 unika företag ingick primärt i denna grupp vid 2007 års undersökning.

Beskrivning av omräkningsfaktorn

Studiens målparameter R_g avser kvoten mellan det statistiska värdet, S_i och fakturavärdet, F_i , för samtliga möjliga jämförelsegrupper (domäner), g , beräknade som:

$$R_g = \frac{\sum_{i=1}^{N_g} S_i}{\sum_{i=1}^{N_g} F_i} \quad (1)$$

där N_g är grupptotalen (antal rapporterade företag per domän).

Eftersom inte alla rapportörer ingår i undersökningen, måste målparametern skattas för de flesta domäner av intresse, g . Ekvation (1) avser bedöma tillförlitligheten i skattningarna för jämförelsegrupp g för stickprovet. Om (1) inte kan beräknas, finns inga uppgifter för g , vilket innebär att om vi saknar till exempel en viss varukod, är ingen skattning möjligt för den specifika domänen.

De omräkningstal för samtliga domäner g skattas genom:

$$\hat{R}_g = \frac{\hat{S}_g}{\sum_{i=1}^{N_g} F_i} \quad (2)$$

$$\text{där } \hat{S}_g = \hat{O}_{i,g} \cdot \sum_{\substack{i=1 \\ i \notin r_g}}^{N_g - m_g} F_i + R_g \cdot \sum_{i \in r_g}^{m_g} F_i \quad (3)$$

Det finns N_g observationer i populationen för den specifika månaden och m_g observationer i urvalet. Varje objekt kan betraktas som bortfall, $i \notin r_g$, eller icke bortfall, $i \in r_g$.

Ekvation (3) består även av en imputerad omräkningsfaktor, $\hat{O}_{i,g}$ för varje observation. Ekvation (3) avser alla domäner g (g kan vara en specifik KN8-kod, till exempel) som uppfyller kvalitetskraven, där vi har en faktiskt S_g och en skattad \hat{S}_g . Det finns N_g observationer i populationen för den specifika månaden och m_g svarande i urvalet. Varje undersökningsobjekt har antingen svarat, eller inte svarat.

Omräkningsfaktorn måste fastställas på den mest detaljerade nivån. Varje icke-svarande företag som inte ingår i urvalet ges en skattning av det statistiska värdet baseras på liknande observationer i urvalet, för den så detaljerade nivån som möjligt, med tanke på att urvalet ju inte har täckt in hela domänen. Sedan är alla objekt (rader med data) samlade för att få en fullständig uppsättning uppgifter för att göra skattningar på olika nivåer. Den metod som valts för detta görs i tre steg:

Först tar vi fram alla domäner av intresse som med hjälp av alla tillgängliga faktiska (ej skattade) kvoter, ekvation (1). Sedan kontrolleras våra kvalitetskrav för (1). Om kvaliteten är acceptabel för själva urvalet, läggs de imputerade observationerna till urvalet för domänen g .

Slutligen skattas omräkningsfaktorn för g , ekvation (2), utifrån ekvation (3), som i sin tur är baserad på ett sant värde och ett imputerat värde.

Kontroller av kvoten mellan den skattade omräkningsfaktorn och omräkningsfaktorn baserad på urvalet görs för att undvika bias:

$$\text{Samtliga kvoter } Q_g = \frac{\hat{R}_g}{R_g} \quad (4)$$

Kontrolleras för att uppfylla specifika kvalitetskrav.

För varje skattningsnivå kontrolleras tillförlitligheten i kvoten i urvalet samt den skattade omräkningsfaktorn. För skattningen av en viss domän ska vara godkänd måste det insamlade värdet utgöra minst 50 procent för nivå g.

Dessutom jämförs de skattade omräkningsfaktorerna omräkningsfaktorerna baserade på urvalet för att säkerställa gränsvärden för Q_g visas nedan:

Domän Q_g	Acceptabel avvikelse från $Q_g = 1$
Totalt flöde	$\pm 0.005\%$
Flöde*kapitel	$\pm 0.005\%$
Flöde*KN8	$\pm 0.00005\%$
Flöde*kapitel, land	$\pm 0.00005\%$
Flöde*KN8, land	$\pm 0.00005\%$

Metoder i snabbstatistiken

Följande finns skrivet om felmarginalen i Snabben:

”Merparten (95 procent) av avvikelserna mellan skattningen av totala importen och exporten (snabbstatistiken) och senare utfall ska ligga inom intervallet -2 miljarder/+1 miljard kronor för både import och export”. Eftersom Snabbstatistiken inte bygger på ett riktigt sannolikhetsurval så valdes att deklarerar den empiriska skillnaden, varvid inget medelfel beräknas.

Snabbstatistiken beräknas genom att man använder den totala inkomna Extrastathandeln samt skattar Intrastathandeln. Rent förenklat skattas Intrastat genom att använda den redan insamlade statistiken för månaden i fråga (t) De största och viktigaste uppgiftsskyldiga företagen (prio-företagen) kontaktas och påminns om sina ej redovisade uppgifter. Det räcker här om SCB kan få totala uppgifter per flöde. Därefter beräknas s.k. tillväxtfaktorer som en kvot mellan månad t och t-2 för företag med inkomna uppgifter för både t och t-2. Faktorerna används sedan för att skatta den totala Intrahandeln.

Vi definierad följande dataset:

D^t_t De uppgiftslämnare som rapporterat uppgifter för månad t

y^t_t Summa fakturerat värde för D^t_t

D^t_{t-2} De uppgiftslämnare som har rapporterat uppgifter för månad t-2 at

y^t_{t-2} Summa fakturerat värde för D^t_{t-2}

Vid beräkning av tillväxttakten i handeln från en period till en annan beräknas kvoten mellan summan av handeln den senaste månaden (t) och summan av handeln för månad t-2 (införseln och utförseln för sig). Vid beräkningarna tas enbart värden avseende de uppgiftslämnare som finns i båda dataseten med.

$$\hat{G}_t = \frac{\sum y_{i,t}^t}{\sum y_{i,t-2}^t} = \text{Tillväxtfaktor för månad t and månad t-2}$$

För att skatta den totala handeln i Snabbstatistiken finns förstås andra viktiga aspekter att beakta. Som redan nämnts används den totala summan av handeln från den detaljerade statistiken som grund för beräkningarna. Denna summa består av insamlade och skattade handelsvärden för svarsbortfall och cutoff-delen. Dock ingår inte de varukoder som avser s.k. Särskilda varuförflyttningar (där bland annat handelsuppgifter om fartyg och flygplan insamlas) i kvoten. Dessa varors handelsvärden är ofta mycket stora och har en betydande inverkan på det totala värdet av handeln. Ofta redovisas dessa transaktioner av företag som normalt inte har någon annan handel. Fartyg och flygplan samt även den s.k. Intra-SAD (handel som insamlas av Tullen och i ett senare skede förs över från Extrastat till Intrastat) är alltså uteslutna i de två handelssummorna och har inte någon inverkan på tillväxtfaktorn. Men dessa ingår ändå i det värde som sedan multipliceras med tillväxtfaktorn.

Den kompletta skattningsmodellen i snabbstatistiken kan sedan skrivas som:

$$\hat{T}_t = (D_{t-2} - SAD_{t-2} - FoF_{t-2}) * \hat{G}_t + SAD_t + FoF_t$$

där:

- \hat{T} Det skattade värdet för period t för ett visst flöde
- D_{t-2} Det totala Intravärdet för period t-2
- SAD_{t-2} Värdesumman för IntraSAD för period t-2
- FoF_{t-2} Det totala värdet för Särskilda varuförflyttningar för period t-2
- SAD_t Värdesumman för Intra-SAD för period t
- FoF_t Det totala värdet för Särskilda varuförflyttningar för period t

I snabbstatistiken tas varje månad fram ett register med s.k. priorföretag. Med priorföretag menas de 500 viktigaste införsel företagen, och de 500 viktigaste utförsel företagen. För att ta fram dessa register använder vi följande metodik:

Låt månad betecknas med m och låt i vara en räknare som går från 1 till antal företag i B-mängden för månad m . B-mängden är den mängd företag som rapporterat för både månad m och månad $m-2$. Med \hat{T}_m^{-i} betecknas skattningen för månad m då företag i uteslutits medan $\sum^{-i} y_m$ betecknar summan av värdena i B-mängden då företag i uteslutits.

I det första steget beräknas \hat{T}_m^{-i} för varje företag och månad. Totalt handlar det om ca 120 000 skattningar (10 000 företag x 12 månader). Detta kan betecknas som:

$$\hat{T}_m^{-i} = D_{m-2} \cdot \frac{\sum^{-i} y_m}{\sum^{-i} y_{m-2}}$$

Vid nästa steg beräkna differensen ($Diff_{i,m}$) mellan skattningen då alla företag medtagits och skattningen då företag i uteslutits för varje företag och månad. Detta kan skrivas:

$$Diff_{i,m} = \hat{T}_m - \hat{T}_m^{-i}$$

Därefter väljs den maximala differensen över 12-månadersperioden ut för varje företag.

$$Diff_i = \max(Diff_{i,m}) \quad m=1, 2, \dots, 12$$

Dessa differenser sorteras i storleksordning och företagen ges prio efter detta.

$$Prio_i = Rank(Diff_i) \quad i=1, 2, \dots, \text{Antal Företag (500)}$$

I samband med att prioriteringstalen skapas, rangordnas alltså företagen efter hur viktiga de är. Prio=1 avser exempelvis det viktigaste företaget av alla för flödet i fråga. Prioritetstalet är beroende på hur stort företaget är och dels hur varierande handel företaget har. Egentligen handlar det om hur mycket det enskilda företags förändringstakt avviker från den sammanvägda förändringstakten för alla övriga företag. Ju mer avvikande förändringstakt ett företag har haft, desto större sannolikhet är att företaget inkluderas bland prio-företagen.

Indexmått i kvartalsvolymberäkningarna

De relevanta indata för beräkning av volymindex är

- Export- och importvärden i löpande priser för varugrupper enligt KN8 från utrikeshandelsstatistiken med varor (UHV).
- Prisindex i export- och importled för varje tillgänglig månad, aktuellt och föregående år från producentprisindexstatistiken (PPI).

Det finns även länderuppdelning per varugrupp. Länderuppdelningen används ej i nuvarande beräkningar. Utöver volymindex beräknas även värdeindex.

Datafilerna från PPI erhålls kvartalsvis med månadstal för exportprisindex (EXPI) och importprisindex (IMPI) på lägsta beräknade SPIN-nivåer (även ej publicerade nivåer) resp. på KN8-nivå och KN4-nivå (i vilka även anges respektive SPIN-koppling) för de KN-koder där sådana uppgifter finns att tillgå. Årsvis erhålls KN8/KN4-filer för föregående helår med månadsdata.

EXPI och IMPI enligt SPIN är uttryckta med år 2005 som basperiod (2005=100) och EXPI och IMPI enligt KN med december föregående år som basperiod. För beräkningen av volymindex behövs ett prisindex för varje varugrupp och riktning där genomsnittet för kvartalet jämförs med genomsnittet för föregående helår som basperiod. Viss omräkning av indexen behöver alltså göras. Finns det tillgång till prisindex på nivå KN8 används denna för att beräkna volymindex. Annars används KN4- eller SPIN-index.

Val av prisindex

På basis av intaget av filerna från EXPI/IMPI och utrikeshandelsstatistikens uppgifter över värden och kvantiteter för KN8-varukoder kan det i princip finnas fyra olika typer av beräkningar av prisutvecklingen för en KN8-varukod.

- Direkt prismätning - ger KN8-index
- Indirekt prismätning (KN4) - ger KN4-index (för viss SPIN5-nivå)
- SPIN-prismätning – ger SPIN-index (SPIN5-nivå eller lägsta tillgängliga SPIN-nivå)
- Enhetsvärdeindex

För varje KN8-kod i utrikeshandelsstatistiken väljs, bl.a. beroende på vilken typ av prismätning som finns tillgänglig för en KN8-varukod, *en* av dessa som beräkningsmetod för att få fram prisutvecklingen i de slutliga beräkningarna.

En **direkt prismätning** innebär att EXPI/IMPI finns som prismätningar för en KN8-varukod (på basis av valda representantvaror). För varugrupper med direkta prismätningar används ett KN8-index i beräkningen av volymindex (under förutsättning att prismätningar finns för både aktuellt och föregående år samt att varukoden återfinns i utrikeshandelsstatistiken för aktuell period). Från tabell 1 ser vi att för varugrupperna 08061010 och 08062018 finns det direkta prismätningar vilket innebär att de KN8-varukoderna får ett KN8index.

En **indirekt prismätning** för en KN8-varukod (benämns här varukod A) innebär att ett EXPI/IMPI inte finns som en direkt prismätning för denna varukod. Däremot finns det direkta prismätningar för KN8-varukoder som tillhör samma KN4 och samma SPIN5 som varukod A. Då används ett, av ES/PR beräknad, KN4index för varukoden A. Det kan finnas flera KN4-index med samma KN4 men med olika SPIN-koppling, (se tabell).

SPIN-prismätning för en varukod innebär att det inte finns direkta prismätningar för varugrupper som tillhör samma KN4 och samma SPIN5 som varukoden. Då används ett SPIN5-index (eller index för lägsta tillgängliga SPIN-nivå). För de varugrupper där prismätningar inte finns tillgängliga under två på varandra följande år används ett SPIN-index.

Exempel på olika indextyper

PPIkod	Varukod	SPIN2007	Index1	Prismätning	TYP
08061010	8061010	01131	173.7	Ja	KN8
080610	8061090	01131	173.7		KN4(01131)
080620	8062011	15330	100.7		KN4(15330)
080620	8062012	15330	100.7		KN4(15330)
08062018	8062018	15330	100.7	Ja	KN8
080620	8062091	15330	100.7		KN4(15330)
080620	8062092	15330	100.7		KN4(15330)
080620	8062098	15330	100.7		KN4(15330)

I UHV:s system finns även möjlighet att beräkna ett ”prisindex” i form av ett **enhetsvärdesindex**. Detta innebär att för resp. KN8-varukod bildas kvoten mellan värde och kvantitet för ett givet

kvartal vilken jämförs med föregående helår. Av kvalitetsskäl används¹ denna beräkningsmetod endast i enstaka fall i nuvarande indexberäkningar.

Det finns även **specialfall**. Ett skäl är årsskiftesändringar inom varunomenklaturen KN8 som försvårar eller omöjliggör jämförbarheten på KN8 och gör att t.ex. KN4-index eller SPIN-index måste användas. Vissa varugrupper har ingen entydig koppling mellan varugrupp och SPIN, till exempel skiljer SPIN5 på om mjölken är bearbetad/obearbetad och från vilket djur den kommer ifrån vilket inte KN8 gör. Dessutom finns det varugrupper som ej är kopplade till SPIN 01-40 och därmed ej återfinns i EXPI/IMPI. För dessa väljs ett lämpligt index. För elimporten bedöms i nuläget prisutvecklingen på basis av prisindexar från EXPI/IMPI och enhetsvärdesindex från utrikeshandelsstatistiken.

Omräkning av prisindex

Eftersom EXPI/IMPI är månadsprisindex medan UHV beräknar volymindex kvartalsvis och därmed behöver prisindex för ett kvartal så görs en beräkning till kvartalsgenomsnitt/årsgenomsnitt. Detta skapas genom det aritmetiska genomsnittet av de ingående indextalen för respektive period. Kvoten mellan kvartalsgenomsnittet för det aktuella året och årsgenomsnittet för föregående helår bildar prisindex. För de KN-baserade filerna måste först göras en omräkning till gemensamt basår vilket sker hos UHV. SPIN-indexen för varje månad är uttryckta med ett helår som basperiod (2005). Beräkningar görs sedan för att få föregående år som basperiod och skapa ett prisindex för kvartal

Omräkning av index på KN8- och KN4-nivå.

Låt $I_{y-1,dec}^{y,m}$ vara prisindex för år y och månad m med basperioden december år $y-1$.

Indata från EXPI/IMPI varje månad m är index från nuvarande och föregående år, $I_{y-1,dec}^{y,m}$ respektive $I_{y-2,dec}^{y-1,m}$ med december året innan som basperiod. För omräkning till kvartalsindex används index från nuvarande år:

$$I_{y-1,dec}^{y,q} = \frac{\sum_{m \in q} I_{y-1,dec}^{y,m}}{3}, \text{ där } q \text{ anger kvartal och } m \text{ anger månad.} \quad (1)$$

En omräkning från de erhållna prisindexen med december som basperiod till index med helår som basperiod måste göras. I (2) används månadsindex från föregående år ($y-1$) för att beräkna ett helårsindex med basperioden december året innan föregående år ($y-2$), genom ett genomsnitt av månadsindexen år $y-1$.

$$I_{y-2,dec}^{y-1} = \frac{\sum_{m=1}^{12} I_{y-2,dec}^{y-1,m}}{12} \quad (2)$$

Kvartalsindexet görs om med basperioden december året innan föregående år (y-2) med hjälp av decemberlänken(2) för föregående år (y-1) i (3).

$$I_{y-2,dec}^{y,q} = I_{y-1,dec}^{y,dec} * I_{y-1,dec}^{y,q} \quad (3)$$

Kvartalsindex med föregående helår som basperiod fås som kvoten av (2) och (3) och är det prisindex som används i beräkningarna av volymindex för utrikeshandel med varor.

$$I_{y-1}^{y,q} = \frac{I_{y-2,dec}^{y,q}}{I_{y-2,dec}^{y-1}} 100 \quad (4)$$

Omräkning av index på SPIN-nivå

SPIN-index som erhålls från EXPI och IMPI är $I_{2005}^{y,m}$

Eftersom basperioden är densamma för alla SPIN-Index görs en direkt omräkning av prisindexet för att få föregående år som basår enligt (5).

$$I_{y-1}^{y,m} = \frac{I_{2005}^{y,m}}{I_{2005}^{y-1}} \quad (5)$$

Ett medelvärde av månadsindexen ger kvartalsindex i (6).

$$I_{y-1}^{y,q} = \frac{\sum_{m \in q} I_{y-1}^{y,m}}{3} 100 \quad (6)$$

Värde- och volymindexberäkningar

De indata som används för att beräkna volymindex är värden i löpande priser för varje KN 8-varukod och kvartal (aggregerade månader). Prisindex för KN8-kod och KN4-kod för kvartal med föregående helår som referensbasår (4) samt prisindex på SPIN-grupper (6).

Ett lämpligt prisindex väljs ut för varje KN8-kod baserat på tillgången i PPI, enligt avsnitt 2.1. Prisindexet ger prisförändringen mellan aktuellt kvartal och basperioden, föregående helår, $I_{y-1}^{y,q}$.

För varje KN8-varukod, som betraktas som *en* vara, hämtas värdet i löpande priser för aktuellt kvartal från utrikeshandelsstatistiken.

$q_{y,q;i}$ är kvantitet varugrupp i kvartal q nuvarande år
 $p_{y,q;i}$ är priset varugrupp i kvartal q nuvarande år.

Värdet för varugruppen i , kvartal q , nuvarande år beräknas som produkten av kvantiteten och priset i (7)

$$v_{y,q;i} = P_{t,q;i} Q_{t,q;i} \quad (7)$$

För en given varugrupp räknas värdet för varje kvartal om i föregående helårs ($y-1$) priser enligt (6) med hjälp av det mest lämpliga prisindexet för varugruppen.

$$v_{y,q;i}(y-1) = \frac{v_{y,q;i}}{I_{y-1}^{y,q;i}} = \frac{P_{t,q;i} Q_{t,q;i}}{I_{y-1}^{y,q;i}} \quad (8)$$

Värdet för en redovisningsgrupp R som innehåller flera KN8-varukoder blir en summering över dessa varugrupper enligt (9) och (10).

$$v_{y,q;R} = \sum_{i \in R} v_{y,q;i} \quad (9)$$

$$v_{y,q;R}(y-1) = \sum_{i \in R} v_{y,q;i}(y-1) \quad (10)$$

Med hjälp av framräknade uppgifter för en redovisningsgrupp avseende kvartalets värde i löpande priser (9) och föregående års värden i löpande priser bildas Laspeyres-värdeindex med år $y-1$ som referensår.

$$V_{y-1}^{y,q;R} = \frac{4 \times v_{y,q;R}}{\sum_{q=1}^4 v_{y-1,q;R}} \quad (11)$$

(11) visar alltså värdeutvecklingen för redovisningsgrupp R mellan kvartal q och föregående helår.

Med hjälp av kvartalets värde i föregående års priser (10) samt föregående års värde i löpande priser beräknas Laspeyres-volymindex för kvartalet med $y-1$ som referensår för den aktuella redovisningsgruppen.

$$Q_{y-1}^{y,q;R} = \frac{4 \times v_{y,q;R}(y-1)}{\sum_{q=1}^4 v_{y-1,q;R}} \quad (12)$$

12 visar alltså volymutvecklingen för varugrupp R mellan kvartal q och föregående helår.

Både volymindex och värdeindex publiceras som kedjeindex med referensperiod år 2000 och årlig kedjningsfrekvens. Den kedjningsmetod som används på UHV är ”annual overlap”. Denna kedjningsmetod innebär att indextalen beräknas i en kedjeindexserie med basåret 2000 (=100) där volym- och värdeindextalen för det aktuella kvartalet jämfört med föregående helår kedjas ihop med motsvarande indextal för de tidigare helåren jämförda med resp. föregående helår tillbaka till år 2000. Indextalen med basår 2000 är alltså så kallade kedjeindex, vilka beräknas som produkten av årsvisa indexlänkar. För att få fram utvecklingen under ackumulerade kvartal och helår beräknas det aritmetiska genomsnittet av volymindexerna och värdeindexerna för de ingående kvartalen. Ur den kedjade serien kan sedan jämförelser mellan olika tidsperioder göras: första kvartalet år y och första kvartalet år y-1, år y jämfört med år y-1 osv.

För en given redovisningsgrupp R erhålls årslänkar som (13) .

$$Q_{y-1}^{y;R} = \frac{v_{y;R}(y-1)}{v_{y-1;R}} \quad (13)$$

Med hjälp av årslänkarna fås årsindexet vilket är volymindex med helåret 2000 som basperiod.

$$Q_{2000}^{y;R} = 100 * \prod_{2001}^y Q_{y-1}^y$$

Års-kvartalslänkar erhålls som (14):

$$Q_{y-1}^{y,q;R} = 100 \frac{4v_{y,q;R}(y-1)}{v_{y-1;R}} \quad (14)$$

Årsindexet och års-kvartalslänken ger kvartalsindexet i (15)

$$Q_{2000}^{y,q;R} = Q_{2000}^{y-1;R} Q_{y-1}^{y,q;R} = 100 * \left(\prod_{2000}^{y-1} Q_{y-1}^{y;R} \right) Q_{y-1}^{y,q;R} \quad (15)$$

Motsvarande kedjning görs för värdeindex för att skapa

$$V_{2000}^{y;R} \text{ och } V_{2000}^{y,q;R}$$

3.2 Redovisningsförfaranden

Offentliggörande sker genom att ett Pressmeddelande publiceras på SCB:s webbplats (www.scb.se). Samtidigt publiceras ett flertal tabeller i Sveriges Statistiska Databaser (SSD). Varje kvartal utkommer också Statistiskt Meddelanden (HA22 och HA23). Information om utrikeshandel med varor finns samlat på www.scb.se/HA0201. Publiceringsdatum anges i SCB:s publiceringsplan.

På uppdragsbasis görs specialbearbetningar som kan levereras i form av tabeller eller som olika typer av datamatriser.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

Se "Dokumentation av mikrodata" under fliken "Om statistiken" på www.scb.se/HA0201.

4.2 Arkiveringsversioner

Se "Dokumentation av mikrodata" under fliken "Om statistiken" på www.scb.se/HA0201.

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

Statistiken om utrikeshandel med varor är en relativt stabil totalundersökning med cutoff inom EU-handeln (tröskelvärde för uppgiftslämnande företag är 4 500 000 kronor för utförsel och 2 200 000 kronor för införsel). Över tid kan man dock iaktta vissa mer långsiktiga trender: Svartsbortfallet har minskat samtidigt som bortfallet under tröskelvärde har ökat (p.g.a. tröskelvärdehöjningarna); vi har numera bättre granskningskontroller av EU-handeln (t.ex. infördes selektiv granskning redan 2004); samtidigt är Tullverkets kontroller av exportdeklarationerna fortsatt inte lika prioriterade som importdeklarationerna; andelen uppgiftslämnare som rapporterar elektroniskt har ökat kraftigt på senare år (automatiska kontroller av indata har bl.a. minskat antalet återkontakter med uppgiftslämnarna).